

1.	INLEIDING .....
2.	HERPETOLOGISCHE EVALUATIE .....
2.1.	Literatuurvoorbereiding .....
2.2.	Resultaat .....
3.	REISERVARINGEN .....
3.1.	Planning .....
3.2.	Reisbureau .....
3.3.	Logies en voedsel .....
3.4.	Klimaat .....
3.5.	Vluchten .....
3.6.	Huurauto .....
3.7.	Vaste begeleiders .....
3.8.	Lokale gidsen .....
3.9.	Landkaarten .....
4.	RESULTATEN VAN DE WAARNEMINGEN .....
4.1.	Amfibieën & reptielen .....
4.2.	Biometrische gegevens .....
4.3.	GPS-coördinaten .....
4.4.	Gebruikte afkortingen .....
5.	REISWEG .....
5.1.	Gevolgde route .....
5.2.	Dagjournaal .....
6.	BIOMETRISCHE GEGEVENS .....
6.1.	Amphibia .....
6.1.1.	Bufonidae .....
6.1.2.	Hylidae .....
6.1.3.	Leptodactylidae .....
6.1.4.	Ranidae .....
6.2.	Reptilia .....
6.2.1.	Anguidae .....
6.2.2.	Gekkonidae .....
6.2.3.	Iguanidae .....
6.2.4.	Teiidae .....
6.2.5.	Boidae .....
6.2.6.	Colubridae .....
6.2.7.	Typhlopidae .....
6.2.8.	Emydidae .....
6.2.9.	Crocodylidae .....
7.	WEBSITE FOTOGALERIJ .....
8.	LITERATUUR .....
9.	OVERZICHTSTABELLEN .....
10.	FOTO'S .....

1. INLEIDING.

Van 29 april tot 13 mei 2009 zijn wij (Freddy Hordies en André Van Hecke) op herpetologische excursie geweest naar Cuba. De keuze werd enigszins ingegeven door het groot aantal soorten, dat alleen in Cuba voorkomt, nl. bij de 65 soorten amfibieën is 95% endemisch en bij de 150 reptielsoorten is dit 82%.

We planden eerst een volledige rondreis, maar uiteindelijk beperkten we ons tot 4 (vooral westelijke gelegen) provincies. Het bleek uiteindelijk een verstandige keuze: minder verplaatsingen en een langer verblijf per hotel.

In dit rapport maken we melding van:

- (1) de voorbereidingen van het herpetologisch aspect van de reis;
- (2) de dagelijkse reis- & herping-activiteiten met vermelding van de waargenomen soorten;
- (3) het resultaat van de biometrische/visuele gegevens van de gevangen/waargenomen dieren;
- (4) een korte toelichting bij de tabellen per soort, gebaseerd op onze eigen notities en/of op basis van de geraadpleegde herpetologische literatuur.
- (5) een fotoreeks van de waargenomen amfibieën en reptielen.

2. HERPETOLOGISCHE EVALUATIE.

2.1. Literatuurvoorbereiding.

Wij beschikken over weinig literatuur van de herpetologie in Cuba. Maar aangezien wij voor de volledige reis vergezeld zouden worden door Luis Díaz (herpetologisch medewerker van het Museo Nacional de Historia Natural de Cuba), bleek uit onze voorbereidende contacten, dat het ontbreken van determinatietabellen geen probleem zou zijn. Als voorbereiding op de reis hebben we ons vooral gebaseerd op:

- * Schwartz, A. en R. Henderson, 1985 *A Guide to the Identification of the Amphibians and Reptiles of the West Indies Exclusive of Hispaniola.*
- * Schwartz, A. en R. Henderson, 1991 *Amphibians and Reptiles of the West Indies.*
- * Schettino, L., 1999 *The Iguanid Lizards of Cuba.*
- * CaribHerp, 2008 *Amphibians and Reptiles of Cuba.*
- * Luis Díaz, 2008 *Guia Taxonómica de los Anfíbios de Cuba.*

2.2. Resultaat.

Ons streefdoel was het observeren van 40 soorten. Het zijn er uiteindelijk dubbel zo veel geworden, waarvan 21 amfibieën en 59 reptielen. We hadden vooraf een voorkeurslijst gemaakt van de voor ons 30 interessantste soorten, gebaseerd op endemisch voorkomen, zeldzaamheid, grootte, leefgedrag, kleur, enz... We hebben 21 soorten (70%) van deze voorkeurslijst kunnen waarnemen, wat een formidabele score is!

Er bestaan amper Nederlandse namen voor de Cubaanse soorten. De Internet Checklist CaribHerp 2008 vermeldt alle soortnamen in het Engels en deze hebben we in sommige tabellen overgenomen.

Van elke waargenomen herpetologische soort, die we hebben kunnen fotograferen is er op het einde van dit verslag een foto toegevoegd. Een uitgebreider fotoverslag is te vinden op www.freanonherping.be.

3. REISERVARINGEN.

3.1. Planning

De planning van de reis en de te bezoeken natuurreservaten, hebben wij volledig overgelaten aan Reisbureau Cubatur met als contactpersoon Ariatna Arianna Linares com.natur@cubatur.cyt.cu. Wij hadden het volste vertrouwen in Ariatna, omdat zij de partner is van Luis Díaz en eigenlijk hij ons reisprogramma heeft samengesteld! Zij hebben ons ook voorgesteld de reis te beperken tot 4 eerder westelijke provincies i.p.v. de oostelijke erbij te nemen. En dit heeft zeker bijgedragen tot het comfort van de reis door de beperking van verplaatsingen.

3.2. Reisbureau.

De vliegreis werd geboekt bij Reizen Boone, Mechelsesteenweg 86 te 2550 Kontich met dank voor hun alweer uitstekende service.

Hotels, maaltijden, busje met chauffeur, verplichte reisbegeleider en gids hebben we per e-mail besteld bij Cubatur en we kunnen dit reisbureau zeker aanbevelen.

3.3. Logies en voedsel.

Alle hotels hadden een 3*** vermelding en waren voorzien van alle comfort. Wij kozen voor vol pension; de maaltijden waren meestal in buffetvorm en op de kwaliteit van het eten viel niets aan te merken; wij zijn geen enkele keer ziek geweest en hebben evenmin last gehad van buikloop.

3.4. Klimaat.

In principe begint het regenseizoen hier begin mei, met alle herpetologische voordelen vandien; maar van 29 april tot 12 mei 2009 hebben we elke dag volop zon gehad en geen regen; dit had vermoedelijk geen negatieve invloed op de waarnemingen.

3.5. Vluchten.

Onze reisroute ging van Brussel-Zuid met de TGV naar Parijs Charles de Gaulle. Van hieruit hadden we met Air France een rechtstreekse vlucht naar de hoofdstad Havana. Heen- en terugvlucht zijn correct verlopen en zonder bagageverlies.

3.6. Huurauto.

Via Cubatur werd een minibusje (11 personen) met chauffeur gehuurd, waarmee we in totaal 2211km hebben afgelegd. De chauffeur heeft zeker bijgedragen tot het succes van de reis: buiten de steden zijn er geen wegwijzers en meermaals heeft zelfs hij de weg moeten vragen. Diesel is duur (omgerekend ong. 1 EUR per liter) maar was in de huurprijs van het minibusje voorzien.

3.7. Vaste begeleiders:

Zonder hen was het succes van deze reis zeker niet zo groot geweest:

Nelson Morales Carbajal: onze chauffeur voor wie geen enkele verplaatsing te veel was en die - voor de nocturnes meestal van 20:30u tot middernacht en later - steeds zonder morren op het appel was.

Jorge Félix Govantes: wanneer je in Cuba een auto met chauffeur huurt, ben je verplicht om er een reisbegeleider bij te nemen; Félix heeft zich steeds verdienstelijk gemaakt als begeleider van de chauffeur, als culturele gids, hij zorgde voor het inchecken in de hotels, hij regelde de maaltijd-uren, enz...

Luis Díaz: (zoryg@infomed.sld.cu) is de herpetologische medewerker van het Museo Nacional de Historia Natural de Cuba; hij heeft zich werkelijk op unieke wijze ingezet voor een maximum van waarnemingen aan amfibieën en reptielen; hij kent de Cubaanse herpetofauna, heeft een enorme kennis van habitat en leefgedrag en beschikte over een officiële toelating om de dieren te vangen.

3.8. Lokale gidsen:

Voor de voornaamste natuureservaten, had Luis voorafgaandelijk een contact gelegd met een plaatselijke gids met herpetologische voorkennis; door hun biotoop- en terreinkennis hebben we meerdere en soms zeer zeldzame soorten in de hand kunnen bestuderen.

Parque Nat. Guanahacabibes   Abel Sosa Prieto.

Valle de Viñales   Osmani Díaz Hernández - El Panchon.

<i>Península de Hicacos</i>	<i>Ernesto Reyes Mouriño.</i>
<i>Zapata – Playa Larga</i>	<i>Eduardo Abreu Guerra.</i>
<i>Topes de Collantes</i>	<i>Baudilio Naranjo Peña.</i>

3.8. Landkaarten.

Als wegenkaart gebruikten wij: International Travel Maps Cuba, 1:600.000.

4. RESULTATEN VAN DE WAARNEMINGEN.

4.1. Amfibieën & reptielen.

Vorbereidingen op en resultaten van onze waarnemingen, worden in dit rapport gedetailleerd als volgt:

Tabel 1. CUBA Checklist CaribHerp Amfibieën & Reptielen.

Tabel 2. CUBA Checklist Endemische Reptielsoorten.

Tabel 3. Top 30 Voorkeursoorten.

Tabel 4. Waarnemingen per gebied & per datum.

Tabel 5. Wijze van waarnemen per soort.

Tabel 6. Aantal soorten & aantal dieren.

4.2. Biometrische gegevens.

Waar mogelijk en in functie van de beschikbare tijd en omstandigheden, werden de waargenomen amfibieën en reptielen gevangen (1) voor de determinatie, (2) het inwinnen van biometrische gegevens van kopromp- & staartlengte, gewicht, geslacht, enz... en (3) als fotografisch bewijsmateriaal.

In punt 6 wordt per soort een gedetailleerd overzicht gegeven van de waarnemingen met toevoeging van een summiere bespreking van eigen notities en/of van de literatuur. Aangezien sommige beschrijvingen (zoals bijv. habitat) zich soms moeilijk lieten vertalen, worden deze af en toe in het Engels opgegeven.

4.3. GPS-coördinaten.

Tijdens de reis noteren wij met een GPS-toestel Garmin 60Cx de coördinaten van onze herpetologische vindplaatsen in WGS 84 en in uren, minuten en seconden.

In tabel 7 worden de GPS-coördinaten van een groot aantal soorten opgegeven.

4.4. Gebruikte afkortingen.

In tabel 8 geven we een overzicht (met vertaling in het Engels) van de gebruikte woorden en afkortingen in de biometrische tabellen.

5. REISWEG.

5.1. Gevolgde route.

Met tabel 9 geven we een beschrijving van de dagelijkse route.

5.2. Dagjournaal van de reis met herpetologische soortvermelding.

Woensdag 29 april 2009.

André ontmoet om 5:15u Freddy in Kontich en een kwartier later zijn we in Kontich Station. We nemen de trein naar Brussel-Zuid, waar we na 45min aankomen. Hier gaan we onmiddellijk inchecken bij de balie van Air France. Om 7:31u vertrekken we met de TGV richting Charles de Gaulle, waar we om 8:46u aankomen. We brengen de wachttijd zalig door in de Lounge van Air France, gaan om 13:45u aan boord van onze 747-400 en stijgen op met bestemming Havana. Het wordt een vlucht van 9u30 voor een afstand van 7.770km naar de hoofdstad van Cuba.

We landen in Havana om 23:55u Belgische tijd en verzetten ons uurwerk naar de 6 uur vroegere Cubaanse tijd (17:55u lokale tijd). Na lang wachten op de bagage wordt Freddy er uitgepikt voor een strenge controle. Hij moet zijn koffer volledig uitladen en de douane is blijkbaar misnoegd niet het gezochte te vinden !?! In de aankomsthal staan er 2 jonge mensen in geel T-shirt (met Cubatur opschrift) ons zwaaiend op te wachten: het zijn Luis Díaz, onze wetenschappelijke herpetologische gids en zijn partner Ariatna Arianna Linares. We gaan nog euro's wisselen in CUC en maken dan kennis met onze chauffeur Nelson. Het busje voor de komende 12 dagen is met zijn 11 plaatsen voldoende ruim. Om 19:45u arriveren we in het Mundos Ambos Hotel, vooral gekend omdat de schrijver Ernest Hemingway er logeerde. We gaan nog een kleinigheid eten in restaurant Europa. Om 21:45u zijn we op onze hotelkamer, douchen en gaan om 22:50u slapen.

Donderdag 30 april 2009.

Om 6:00u staan we op, telefoneren even met het thuisfront (via een prima gsm-verbinding) en we gaan ontbijten op het dakterras van het hotel met een uniek uitzicht op Havana en de haven. Om 7:30u worden we opgehaald door Luis, Nelson en onze Cubaanse reisbegeleider Félix. Het wordt een 5uur durende rit voor een verplaatsing van 350km naar Maria La Gorda op het schiereiland Guanahacabibes. Hier aangekomen zien we aan de receptie van het hotel onze eerste anolis, nl. Anolis porcatus. We gaan lunchen en hierna houden we siësta. En nog vóór we in slaap vallen, wordt er op onze deur geklopt: het is Luis met een kogelvingergekko Sphaerodactylus elegans, die hij in zijn kamer heeft gevangen.

Om 15:00u houden we een korte fotosessie (=fotograferen en filmen van de gevangen amfibieën en reptielen) en vertrekken naar het Parque National Guanahacabibes. Aan de ingang van het reservaat ontmoeten we onze lokale gids Abel (alleen wandelen is niet toegelaten) en van hier vertrekken we voor een 3u durende voettocht met als eindbestemming Cueva de las Perlas. De herpetologische notities van deze wandeling zijn zeker niet slecht als starter: Ameiva auberi denticola, Leiocephalus carinatus zayasi, Anolis quadriocellifer, Cyclura nubila nubila, Alsophis cantherigerus, Eleutherodactylus auriculatus, Anolis alutaceus, Eleutherodactylus pinarensis, Anolis porcatus, Eleutherodactylus guanahacabibes, Eleutherodactylus varians olibrus en Sphaerodactylus elegans.

Om 18:50u keren we terug naar ons hotel Maria La Gorda, gaan dineren en vertrekken voor de nocturne opnieuw naar Cueva de las Perlas, voor dezelfde wandeling van deze namiddag. Op de heenrit zitten er op de weg honderden trekkende krabben, wat een imposant beeld oproept, zoals je in documentaires op TV ziet. En het wordt een succesvolle nocturne met een van onze toppers, nl. Cubaanse boa Epicrates angulifer en verder Osteopilus septentrionalis, Leiocephalus macropus koopmani, Eleutherodactylus guanahacabibes en Eleutherodactylus pinarensis. Pas na middernacht zijn we terug in Maria La Gorda en vallen als een blok in slaap.

Vrijdag 1 mei 2009.

Om 6:20u opstaan en we beginnen onmiddellijk met het verzamelen van de biometrische gegevens van de gevangen dieren van de nocturne. Tijdens het ontbijt op het terras hebben we een schitterend zicht op de Caraïbische Zee. We houden een uur fotosessie en vertrekken om 9:00u naar Cabo de San Antonio. Verschillende zoekstops onderweg resulteren in de volgende soorten: Leiocephalus stictigaster stictigaster, Leiocephalus carinatus zayasi, Leiocephalus macropus koopmani, Ameiva auberi cacuminis, Cyclura nubila nubila en Alsophis cantherigerus.

In Cabo de San Antonio gaan we om 13:20u lunchen. Gelukkig werkt de airco goed want het is buiten zeker 40°C in de schaduw. Hierna levert een korte wandeling rond het hotelcomplex notities op van 6 soorten: Anolis angusticeps angusticeps, Anolis luteocularis nivevultus, Anolis quadriocellifer, Anolis porcatus, Leiocephalus stictigaster stictigaster en Ameiva auberi cacuminis. Om 16:15u vertrekken we naar Maria La Gorda met onderweg een waardevolle stop voor een observatie van niet minder dan 15 Crocodylus acutus.

Na het avondmaal (met hier een actieve Sphaerodactylus elegans op de restaurantmuur) is een korte nocturne goed voor een Alsophis cantherigerus.

Om 22:45u gaan we uiterst tevreden slapen na deze fantastische herp-dag.

Zaterdag 2 mei 2009.

We ontbijten vlug want van al de dieren van gisteren moeten de biometrische gegevens verzameld worden en ze moeten ook nog gefotografeerd en gefilmd worden. Pas tegen het middaguur, zijn we hiermee klaar.

Na de lunch verlaten we om 13:45u definitief Maria La Gorda voor een rit van 250km naar onze volgende bestemming, nl. Viñales. We zijn nog maar pas vertrokken of Luis roept al om te stoppen, want hij heeft een interessante soort gezien, nl. een Leiocephalus macropus koopmani.

Wanneer we om 17:15u in Viñales aankomen, moeten we eerst enige tijd zoeken naar de woning van Osmani Díaz Hernández (roepnaam "Panchon"). Hij is onze lokale herpetologische gids voor het Parque Nacional de Viñales en stipt op het uur van afspraak (18:00u) komt hij op zijn quad aangereden. Vervolgens rijden we naar Rancho San Vicente. Het is een prachtig hotelcomplex met vrij verspreid liggende bungalows, voorzien van alle comfort en mooi geïntegreerd in een regenwoud-omgeving.

Om 19:30u gaan we dineren in gezelschap van 3 kogelvingergekko's Sphaerodactylus elegans op de restaurantmuur. Bij het verlaten van het restaurant vliegen er honderden vleermuizen over. Dan vertrekken we met Panchon op nocturne-wandeling (trail naar grot), nog niet wetend wat een unieke avond er met 12 soorten in het verschiet ligt: Osteopilus septentrionalis, Eleutherodactylus varians olibrus, Eleutherodactylus eileenae, Bufo fustiger, Tropidophis melanurus, Tretanorhinus variabilis, Anolis allogus en Eleutherodactylus goini. En het eindigt niet wanneer we Panchon thuis gaan afzetten, want achter zijn woning observeren we Rana catesbeiana en Bufo fustiger (en Luis vangt beiden), Eleutherodactylus riparius en Osteopilus septentrionalis.

Pas na middernacht komen we terug aan in Hotel Rancho San Vicente en gaan we vermoeid maar zeer "voldaan" slapen.

Zondag 3 mei 2009.

We staan toch vroeg op want na het ontbijt staat er een fotosessie op het programma tot 9:30u. Wanneer we hierna Panchon gaan ophalen, heeft hij voor ons 2 Anolis porcatius gevangen. In de Valle de Viñales staat een bezoek aan het natuurreservaat P.D.P. Capón op het programma. En we zijn hier nog maar net uit het busje gestapt of Luis vangt een mooie Anolis luteocularis luteocularis. Het is wel oppassen geblazen want deze grote Anolisoort heeft een pijnlijke beet (alsof je vinger tussen een bankvijs zit). Tijdens de wandeling tot aan de grot onder een Mogotes (=kalksteenheuvel) observeren we volgende dagactieve soorten: Anolis homolechis homolechis, Anolis sagrei sagrei, Anolis luteocularis luteocularis, Bufo fustiger, Anolis porcatius en in de grot zelf Anolis bartschi.

Na de lunch van 13:00u in El Palenque gaan we verder op onderzoek op de trail Maravillas. En ja, ook hier is er volop herpetologische activiteit van Anolis homolechis homolechis, Anolis mestrei, Anolis sagrei sagrei, Anolis angusticeps angusticeps en Leiocephalus macropus ssp.

Om 16:40u zijn we terug in Rancho San Vicente voor een siësta, want het avondprogramma voorziet een lange nocturne naar de grot Caberna de Santo Tomás. Na het diner zijn we om 21:00u klaar voor de avondwandeling. Het is duidelijk dat Panchon ons naar de beste herp-gebieden gidst en dank zij de siësta zijn we actief tot 00:50u met mooie waarnemingen van Eleutherodactylus klinikowskij, Rana catesbeiana, Typhlops golyathi, Tropidophis feicki, Epicrates anquilifer, Osteopilus septentrionalis, Tarentola americana americana en Chamaeleolis chamaeleonides.

Bij het slapengaan, beseffen we dat we na 4 dagen al 39 soorten amfibieën en reptielen hebben kunnen bestuderen, daar waar het streefdoel voor de volledige reis in Cuba 40 soorten was!!!

Maandag 4 mei 2009.

We gaan na het ontbijt van 7:30u onmiddellijk aan de slag met de fotosessie van de dieren van de avondwandeling en het is niet te verwonderen dat deze tot 12:00u duurt. Hierna verlaten we Viñales en gaan we lunchen aan de Mural de la Prehistoria, een immense rotsschildering van een bekend Cubaanse schilder. Hier is Anolis angusticeps angusticeps actief.

Vervolgens vertrekken we voor een 2uur durende rit naar Soroa. Gelet op het succes van de avondwandelingen, gaan we bij aankomst eerst een siësta houden, gevolgd door een verfrissende zwempartij en het diner om 19:30u.

De nocturne bezorgt ons van 11 soorten herpetologische gegevens: Bufo fustiger, Eleutherodactylus varians olibrus, Eleutherodactylus eileenae, Rana catesbeiana, Anolis alloqus, Anolis angusticeps angusticeps, Osteopilus septentrionalis, een subadulte en adulte Chamaeleolis barbatus, Anolis homolechis homolechis, Eleutherodactylus auriculatus en Sphaerodactylus elegans. We sluiten af met onze eerste zoogdierwaarneming nl. een boomrat Hutia congo. Bedtime om 00:30u.

Dinsdag 5 mei 2009.

Vandaag blijven we een hele dag in de omgeving van het hotel. Na een vroeg ontbijt kunnen we slechts een korte fotosessie houden tot 9:20u. De wandeling van gisteravond zullen wij nu bij daglicht doen voor de dagactieve soorten. En ja, met succes want we observeren: Anolis alloqus, Anolis luteogularis luteogularis, Anolis sagrei sagrei, Anolis vermiculatus, Anolis homolechis homolechis, Tropidophis maculatus en dan - een werkelijke topper waarvoor Luis met zijn hark ruim een half uur de bodem van het regenwoud afschraapt - en met succes een Diploglossus delasagra vangt!

Om 17:00u zijn we terug in onze hotelkamer voor ja ... een siësta. Luis weet van geen ophouden en wil voor het diner nog even op zoek gaan en met als resultaat een Arrhyton vittatum. Na het avondmaal levert de 4 uur durende avondwandeling "maar" volgende soorten op: een adulte man Chamaeleolis barbatus, Tropidophis melanurus en Eleutherodactylus auriculatus. Juist om middernacht liggen we in bed.

Woensdag 6 mei 2009.

Vandaag verlaten we Soroa en hebben een rit van 500km (naar Playa Larga) voor de boeg. We brengen in Havana eerst een bezoek aan de moeder van Luis en rijden dan oostwaarts naar het schiereiland Hicacos, waar we om 12:50u aankomen. Luis heeft in 2009 een nieuwe soort gekko beschreven en hij wil ons deze soort levend tonen. Wij maken kennis met gids Ernesto Reyes (de ontdekker van de nieuwe soort en als eerbetoon heeft Luis de gekko als "reyesi" beschreven). Het natuurreservaat is zeer klein en wordt bedreigd door de explosieve bouw van toeristenhotels. De wandeling is goed voor Anolis equestris buidei, Leiocephalus cubensis cubensis, Ameiva auberi abducta, Leiocephalus carinatus labrossystus, Anolis sagrei sagrei, Leiocephalus raviceps klinikowskii, Tarentola americana americana en 3 exemplaren Aristelliger reyesi. Het is dan ook pas laat (14:50u) wanneer we gaan lunchen. Om 16:00u vertrekken we hier en gaan we Ernesto thuis in Jagüey Grande afzetten. We houden hier een korte fotosessie van de op Hicacos gevangen dieren, die Ernesto 's anderendaags terug op de plaats van vangst zal vrijzetten. En ook hier moet het notitieboekje bijgevuld worden met 2 voor ons nieuwe soorten, nl. Anolis allisoni en Eleutherodactylus planirostris.

Pas laat komen we aan in Playa Larga en vinden er gemakkelijk de woning van onze local guide Eduardo. Na het diner vinden we op weg naar onze bungalow Osteopilus septentrionalis en Bufo peltoccephalus. Dan begint

de nocturne en toont Eduardo ons in Playa Giron zijn beste herp-plekjes met als resultaat de gekende soorten Osteopilus septentrionalis, Bufo peltoccephalus en Anolis angusticeps angusticeps en met als nieuwe soorten Bufo florentinoi, Arrhyton procerum en Anolis pumilus. Pas om 01:15u kunnen we gaan slapen ...

Donderdag 7 mei 2009.

Hoewel we in de directe omgeving op verkenning zullen gaan, voorziet onze chauffeur toch een dagrit van ong. 200km, wat qua tijdsduur - rekening houdend met de Cubaanse wegen – niet moet onderschat worden. Het ochtendtoilet levert een amfibiesoort op: in de douche zit nl. een Eleutherodactylus planirostris. Na het ontbijt en een zeer korte fotosessie (met als nieuwe soort Leiocephalus cubensis cubensis op een rotspartij aan de ingang van het hotel), vertrekken we naar het Zapata Swamp National Park nabij Playa Giron. Een eerste zoekstop in Cueva de los Peces levert notities op van Leiocephalus carinatus labrossystus, Anolis luteogularis calceus en Anolis sagrei sagrei en tijdens de volgende zoekstop observeren we Cyclura nubila nubila, Trachemys decussata decussata, Leiocephalus stictigaster ssp., Ameiva auberi zugii en Anolis homolechis homolechis.

In Caleta Buena gaan we lunchen terwijl Leiocephalus carinatus labrossystus rond het restaurant volop actief is. Hierna wil Luis - ondanks het snikhete middaguur – toch op zoek gaan naar Sphaerodactylus richardi en met succes worden er meerdere exemplaren voor onderzoek gevangen. Wij gaan de koelte van het restaurant-terras opzoeken terwijl Luis en Eduardo verder blijven zoeken. Wanneer ze om 15:15u arriveren hebben ze nog exemplaren bij van Leiocephalus stictigaster ssp. en Ameiva auberi zugii. Aangezien de Cubaanse krokodil Crocodylus rhombifer zeer zeldzaam is geworden, wil Luis ons met de soort kennis laten maken op de nabijgelegen Crocodile Farm: Criadero Cocodrilos. Het bezoek loont zeker de moeite en we kunnen zelfs een subadult exemplaar in de hand bestuderen. Op de terugweg naar het hotel houden we een korte zoekstop in La Turba met een waarneming van Alsophis cantherigerus. En de warmte van deze dag laat zich niet onbetuigd, want na het diner gaan we al om 22:10u slapen!

Vrijdag 8 mei 2009.

Aangezien we de waargenomen soorten bij goed licht willen fotograferen, wordt ook nu de hele voormiddag besteed aan de fotosessie van de soorten van de vorige dag. Deze zijn des te interessanter, omdat Luis tijdens het inwinnen van de biometrische gegevens, bijkomende informatie verschaft over habitat, leeftijd, zwangerschap, leefgedrag, enz... .

Om 11:15u verlaten we Soroa. Bij aankomst te 14:25u in Trinidad gaan we eerst lunchen in een prachtig tot restaurant omgebouwd klooster. We maken hierna een korte stadswandeling en rijden dan door naar Hotel Los Helechos in Topes de Collantes. We worden hier opgewacht door de local guide Baudilio Naranjo Peña en we vernemen dat hij interessante plekjes voor ons in petto heeft. In onze hotelkamer stellen we orde op zaken, douchen en houden siësta tot 18:45u.

Na het diner met een lekker desserten-buffet, zijn we klaar voor de nocturnewandeling op de La Batata trail. En het notitieboekje wordt degelijk gevuld met gegevens van 14 soorten: Eleutherodactylus varians varians, Eleutherodactylus eileenae, Eleutherodactylus varleyi, Osteopilus septentrionalis, Anolis sagrei sagrei, Eleutherodactylus dimidiatus, Eleutherodactylus casparii, Eleutherodactylus greyi, Anolis alutaceus, Anolis garridoi, Eleutherodactylus auriculatus, Anolis ahli en Anolis equestris persparsus. Het is dan ook logisch dat we pas tegen 01:00u terug op onze hotelkamer zijn!

Zaterdag 9 mei 2009.

Om 07:00u rinkelt de gsm-wekker. Na het ontbijten, vertrekken we onmiddellijk naar het natuureservaat Parque de Codina. Maar hier geraak je enkel met een oude Russische 4x4 legertruck en de rit is avontuurlijk. Aan de ingang van het reservaat staat een oude Finca met restaurant en primitieve overnachtingsmogelijkheden. Na een welkomstdrankje gaan we dan het prachtige regenwoud verkennen en krijgen de volgende soorten te zien: Anolis porcatus, larven van Osteopilus septentrionalis, Alsophis cantherigerus, Eleutherodactylus varleyi, Anolis vanidicus, Eleutherodactylus eileenae, Anolis equestris persparsus, Anolis vanidicus en Antillophis andreae (André is blij dat juist hij deze slang weet te vangen). We gaan dan lunchen in de Finca, terwijl we vanop het dak bespied worden door een koppeltje Anolis lucius.

Op de terugrit, aan Mountain University (nu een legerbasis), wil Luis ons een zeldzame paddensoort tonen en ja: hij vindt zowel larven als een pas gemetamorfoseerde Bufo longinasus dunni; verder noteren we hier de aanwezigheid van Anolis sagrei sagrei, Anolis ahli en Anolis homolechis homolechis.

Van 15:40u tot aan het diner is het dan het gebruikelijke namiddagritueel en om 20:45u staat Baudilio klaar voor de nocturne; we krijgen gekende soorten te zien, nl. Anolis equestris persparsus, Eleutherodactylus greyi, Osteopilus septentrionalis, Anolis sagrei sagrei, Anolis homolechis homolechis en Eleutherodactylus varleyi.

En we liggen ditmaal vóór middernacht in bed.

Zondag 10 mei 2009.

We worden spontaan vroeg wakker en na een vlug ontbijt, starten we om 8:30u een lange fotosessie. Want er liggen wel wat soorten te wachten voor het inwinnen van hun biometrische gegevens en het fotograferen en filmen. En ja, Luis is alweer een spraakwaterval aan herpetologische informatie. Wanneer de chauffeur ons om 11:00u komt verwittigen dat we moeten vertrekken, zijn we juist klaar.

De korte rit van 75km rit gaat naar het laatste bezoekpunt van deze reis, nl. Guajimico in de provincie Cienfuegos. Het Villa Guajimico is een prachtig hotelcomplex, gelegen aan een azuurblauwe baai, met moderne stenen bungalows en volledig geïntegreerd op een heuvelhelling van het Guamuhaya Massief.

Na de lunch is het nog veel te warm voor een wandeling. We verkennen het hotelcomplex en hier kunnen we ook notities maken van Anolis homolechis homolechis, Anolis equestris persparsus en Anolis sagrei sagrei.

De reden waarom Luis naar Guajimico wou komen, is de zekere aanwezigheid hier van de zeldzame Kogelvingergekko Sphaerodactylus oliveri en het duurt niet lang of we vinden meerdere exemplaren die schuil houden in holtes van koraalstenen. Tijdens de verdere wandeling observeren we nog Alsophis cantherigerus, Anolis lucius en pas na veel moeite en samenwerking, kunnen we een Ameiva auberi atrothorax vangen.

Bij onze terugkomst aan het hotelcomplex beseffen we dat dit verlof op zijn einde loopt en wordt het een rustige afsluiter met zwemmen, orde op zaken stellen, uitgebreid dineren en napraten, de koffers inpakken en vroeg (geen nocturne) om 22:15u gaan slapen. Maar we zijn amper op de kamer of Luis staat er al met nog 2 soorten, nl. Sphaerodactylus argus en een vermoedelijke kruising/hybride tussen Bufo taladai en Bufo peltoccephalus.

Maandag 11 mei 2009.

Het is vroeg (6:15u) opstaan want we hebben een zeer lange rit van 315km naar Havana voor de boeg. Daarenboven blijkt er in de haven van Cienfuegos een Afrikaanse agame als geïntroduceerde soort aanwezig te zijn en die wil Luis ons tonen. Het wordt een hele klus om toelating hiervoor te bekomen (vooral het betreden van de haven blijkt "goed beschermd" te zijn). Maar dit wordt zelfs Luis - als wetenschappelijk medewerker - geweigerd. De volgende stop is voor de lunch aan Finca Fiesta Campesina, een mengeling van een kinderboerderij met souvenirwinkeltjes en een mini zoo. Maar voor ons maakt die aanwezigheid van een massa toeristen weinig uit, want we moeten ons notitieboekje bovenhalen voor Anolis homolechis homolechis, Anolis porcatus,

Anolis allisoni en *Ameiva auberi* zugi. Maar het voornaamste, vertelt Luis, is dat hier een Ridderanolis *Anolis equestris* ssp. voorkomt (en we zien hem), die qua ondersoort nog niet gekend voor Cuba is en door hem als nieuw zal beschreven worden.

Na de lunch vertrekken we om 14:00u en zijn een uurtje later al in ons Hotel Mundos Ambos in Havana. We brengen orde op zaken en houden een siësta. Om 19:30u staan we in de lobby van ons hotel voor de afspraak met Luis en Ariatna. Zij hebben ons uitgenodigd voor een diner. En pas in het restaurant aangekomen zien we op de muur een *Hemidactylus mabouia* (als laatste soort nr 80 van deze reis) achter een schilderij verdwijnen. Het wordt een zeer gezellige avond met npraten en evalueren van de reis.

Om 22:45u zijn we terug op onze kamer in Hotel Ambos Mundos en gaan onmiddellijk slapen.

Dinsdag 12 mei 2009.

Wat is het genieten van een uitgebreid ontbijt op het dakterras van ons hotel, met een opkomende zon en een prachtig zicht over de stad en de haven!

Om 9:00u zijn we afgesproken met Luis. Hij wil ons het museum, zijn bureau en labo laten zien in het Museo Nacional de Historia Natural de Cuba. We krijgen een volledige rondleiding en stellen vast dat hij en zijn collega's in primitieve omstandigheden moeten werken.

In de namiddag gaan we in Havana wandelen en laten we ons door de stad in een koets rondrijden met interessante stadsinformatie door de koetsier.

Om 16:45u worden we door Nelson, Ariatna en Luis naar de luchthaven gebracht en het afscheid is wel emotioneel, want op 12 dagen tijd zijn we goede vrienden geworden.

Om 20:00u stijgen we op met een 777-300 en de nachtvlucht tot Parijs verloopt ideaal, doordat het net is alsof we van een normale nachtrust genieten.

Om 10:50u (op woensdag 13 mei 2009) landen we op het vliegveld Charles De Gaulle. De lange wachttijd tot 16:10u - voor de aansluiting met de TGV naar Brussel-Zuid - brengen we door met verslag te maken van de biometrische gegevens van onze Cubaanse amfibieën en reptielen.

Om 18:00u nemen we de trein naar Kontich en hier eindigt onze Cubaanse succesvolle excursie.

6. BIOMETRISCHE GEGEVENS.

6.1. Amphibia.

6.1.1. Bufonidae.

BUFO FLORENTINOI										
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	KRL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS	AUD				
PLAYA GIRON	06/05	23:02	1	-	-	-	-	-	-	-

Bufo florentinoi behoort met haar 133mm tot de grotere paddensoorten van Cuba. Onze gids Luis heeft een bijzonder goede kennis van haar leefgebied en weet vrij vlug in Playa Giron een nachtactief exemplaar te vinden. Het dier is actief bewegend in kurkdroog karstgebied.

Uit haar verspreidingsgebied blijkt ze enkel en alleen voor te komen in de omgeving van Playa Giron. Wij zijn dan ook bijzonder verheugd tijdens de nocturne een exemplaar in de hand te kunnen bestuderen en te fotograferen.

BUFO FUSTIGER										
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	KRL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS	AUD				
VIÑALES - TRAIL CAVE	02/05	21:42	-	LARVEN	-	-	-	-	-	-
VIÑALES - VILLAGE	02/05	23:09	1	-	-	X	-	-	123	123
VIÑALES - VILLAGE	02/05	23:18	-	2	-	-	-	-	-	-
VIÑALES - P.P.D. CAPÓN	03/05	11:17	-	1	-	-	-	-	-	-
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	04/05	21:25	-	1	-	-	-	-	-	-
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	04/05	22:07	1	-	-	-	-	-	109	92
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	04/05	22:21	-	1	-	-	W	-	-	-

Bufo fustiger is met een lichaamslengte van 180mm de grootste pad van Cuba en komt algemeen voor in de provincies Pinar del Río en Matanzas (en dat blijkt ook uit onze notities van de nocturnes in Viñales en Soroa). Na de vorige al voor ons waardevolle paddenobservatie, is ook een waarneming aan de grootste pad een meevaller. Aangezien er weinig gekend is over haar voortplantingsgedrag, noteren we begin mei op meerdere plaatsen (in zeer ondiepe plassen van stilstaand water) de aanwezigheid van pas uitgekomen larven. Deze pad leeft in alle soorten habitat tussen 0-390m altitude; wordt heel het jaar waargenomen; uitsluitend nachtactief en is frequent aanwezig op wegen op zoek naar voedsel.

BUFO LONGINASUS DUNNI										
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	KRL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS	AUD				
TOPES DE COLLANTES - MOUNTAIN UNIVERSITY	09/05	14:45	1	-	-	-	-	JUV	-	-
TOPES DE COLLANTES - MOUNTAIN UNIVERSITY	09/05	14:45	-	LARVEN	-	-	-	-	-	-

Volgens onze gids Luis is dit een van de meest zeldzame paddensoorten van Cuba en hij toont ons zijn enige gekende vindplaats in Topes de Collantes. Larven en juvenielen zijn gemakkelijker waar te nemen dan de adulten en toeval of niet wij vinden alleen meerdere larven en één pas gemetamorfoseerd exemplaar. De zwarte larven van "dunni" zijn duidelijk herkenbaar aan een witte dwarsband op rug en flanken. Adulten worden amper 36mm groot.

BUFO PELTOCEPHALUS										
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	KRL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS	AUD				
PLAYA LARGA - HOTEL	06/05	21:07	1	-	-	-	-	AD	129	-
PLAYA GIRON	06/05	22:55	1	-	-	-	-	AD	145	207

Bufo peltocephalus behoort ook tot de grotere Cubaanse paddensoorten en waar ze voorkomt kan je haar moeilijk missen; ze is heel het jaar actief en heeft een voorkeur om vooral op wegen te gaan foerageren. Wij vinden onze 2 exemplaren al redelijk groot van afmeting, maar de literatuur geeft op dat ze 160mm kunnen worden. Het zijn bewoners van de kustgebieden tot het heuvelland (800m) met een onregelmatige verspreiding in het centrum en het westen van Cuba; oostwaarts bereikt ze Playa Giron; hier op de rand van haar verspreidingsgebied, kunnen wij de soort in de hand bestuderen.

BUFO TALADAI x BUFO PELTOCEPHALUS										
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	KRL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS	AUD				
GUAJIMICO - HOTEL VILLA GUAJIMICO	10/05	21:36	1	-	-	-	-	-	-	-

In het hotelcomplex van Villa Guajimico wordt een pad gevonden, die door Luis niet onmiddellijk als soort kan herkend worden. Na enige bestuderen vermoedt hij dat het een kruising is tussen Bufo taladai en Bufo peltoccephalus. Luis neemt ze mee op de kamer, zodat we deze hybride morgen bij zonlicht uitgebreid kunnen fotograferen en bestuderen.

Wanneer we 's anderendaags na het ontbijt met de filmsessie willen beginnen, blijkt echter dat de pad op onverklaarbare wijze ... is weten te ontsnappen. Met als gevolg dat er geen fotografisch bewijsmateriaal kan gemaakt worden, wat ook door gids Luis wordt betreurd.

6.1.2. Hyliidae.

OSTEOPILUS SEPTENTRIONALIS										
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	KRL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS	AUD				
PARQUE NATIONAL GUANAHACABIBES	30/04	22:15	1	-	-	-	M	AD	44	4,2
PARQUE NATIONAL GUANAHACABIBES	30/04	22:16	-	2	-	-	-	-	-	-
VIÑALES - TRAIL CAVE	02/05	21:20	-	1	-	-	-	-	-	-
VIÑALES - TRAIL CAVE	02/05	21:44	-	LARVEN	-	-	-	-	-	-
VIÑALES - VILLAGE	02/05	23:11	1	-	-	-	-	-	108	8,8
VIÑALES - CAVERNA DE SANTO TOMÁS	04/05	00:15	1	-	-	-	M	-	47	5,1
VIÑALES - CAVERNA DE SANTO TOMÁS	04/05	00:20	-	18	-	-	-	-	-	-
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	04/05	22:47	-	1	-	-	-	-	-	-
PLAYA LARGA - HOTEL PLAYA LARGA	06/05	20:48	-	1	-	-	-	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - TRAIL LA BATATA	08/05	21:17	-	1	-	-	-	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - PARQUE CODINA	09/05	09:45	-	LARVEN	-	-	-	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - MOGOTE	09/05	20:59	-	1	-	-	-	-	-	-

Er leeft in Cuba maar één soort boomkikker, nl. deze Osteopilus septentrionalis; varieert in grootte tussen 80-110mm met een maximum van 165mm; is zeer algemeen; komt in alle soorten van habitat (tot 1.974m altitude) voor en dikwijls in de directe omgeving van de mens; uitgesproken nachtactief.

Onze notities betreft de voortplantingsperiode: op 04/05 observeren wij een amplexus en op 02/05 en 09/05 - in stilstaand water van amper 5cm diep - pas uitgekomen larven (samen met larven van Bufo fustiger).

6.1.3. Leptodactylidae.

ELEUTHERODACTYLUS AURICULATUS										
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	KRL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS	AUD				
PARQUE NATIONAL GUANAHACABIBES	30/04	17:37	-	-	-	X	-	-	-	-
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	04/05	23:27	-	-	-	X	-	-	-	-
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	04/05	23:30	1	-	-	-	W	AD	21	0,6
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	05/05	23:11	-	-	-	1	M	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - TRAIL LA BATATA	08/05	22:55	-	-	-	1	M	-	-	-

Volgens de literatuurgegevens is *Eleutherodactylus auriculatus* een vrij algemene kikkersoort in Cuba (van zeeniveau tot 1300m), met opvallende concentraties in de oostelijke en westelijke provincies; heeft een geheimzinnig leefgedrag, is zeer schuw en wordt 's nachts - en occasioneel overdag - eerder gehoord dan gezien (weinig verwonderlijk als je weet dat adulten amper 24mm zijn).

Dank zij intensief zoeken en uiteraard door de unieke herpetologische kennis van onze gids Luis, lukt het ons een adult wijfje van 21mm te vangen.

Een bijzondere eigenschap inzake voortplanting voor alle *Eleutherodactylus* kikkers is dat zij voor de ontwikkeling van hun eieren geen water nodig hebben. Er is geen larvestadium en de jongen worden vanuit eieren ineens geboren als kikkertjes!

ELEUTHERODACTYLUS CASPARI										
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	KRL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS	AUD				
TOPES DE COLLANTES - TRAIL LA BATATA	08/05	21:34	1	-	-	-	-	AD	24	1,1

Wij maken kennis met deze soort via de vangst van een adult exemplaar van... 24mm! En zoals we meermaals tijdens buitenlandse excursies vaststellen, beperken de notities zich hier tot dat één exemplaar.

De soort heeft een klein verspreidingsgebied: komt in Cuba alleen voor in het Guamuhaya Massief (provincie Cienfuegos) tussen de 300-800m; adulten 27mm en tijdens de voortplantingsperiode roepen de mannetjes vanop de grond.

ELEUTHERODACTYLUS DIMIDIATUS										
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	KRL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS	AUD				
TOPES DE COLLANTES - TRAIL LA BATATA	08/05	21:22	1	-	-	-	-	AD	35	2,5

Eleutherodactylus dimidiatus komt alleen in Cuba voor; bewoner van heuvelland en bergachtige streken tot 1400m; leeft voornamelijk op de grond in de strooisellaag, onder stenen of onder boomstronken; soms in struiken tot 1.20m hoog maar dan zijn het wel roepende mannetjes; adulte wijfjes worden 45mm; mannetjes zijn steeds kleiner; ontwikkeling van de eieren gebeurt op het land: "It is a direct developing species, ovipositing in small depressions in humid leaf litter, under fallen trunks and palm trash. The clutches are composed of spherical, yellow-orange or white, semitransparent eggs, 3-4mm in diameter. The incubation period is about 25 days."

ELEUTHERODACTYLUS EILEENAE										
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	KRL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS	AUD				
VIÑALES - TRAIL CAVE	02/05	21:40	-	-	-	X	M	-	-	-
VIÑALES - TRAIL CAVE	02/05	22:15	1	-	-	X	M	-	29	1,3
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	04/05	21:15	-	-	-	X	M	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - TRAIL LA BATATA	08/05	21:00	-	-	-	X	M	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - PARQUE CODINA	09/05	11:17	1	-	-	-	-	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - PARQUE CODINA	09/05	11:17	-	-	-	X	M	-	-	-

Deze soort heeft een geconcentreerde verspreiding in het centrum en westen van Cuba tot op 900m hoog (en dat blijkt ook enigszins aan de meerdere vooral auditieve (sonarachtige) waarnemingen tijdens ons toch kort verblijf); mannetjes worden maximaal 24mm en wijfjes 29mm.

Hoewel in Topes de Collantes meerdere mannetjes in de voormiddag volop actief op de grond roepen en dus in principe gemakkelijk te vangen moeten zijn, gelukt dit ons amper voor één exemplaar (maar als je weet hoe klein de mannetjes zijn, is dit weinig verwonderlijk); voor deze soort noteren we een voorkomen in altitude tussen de 2 en 755m (volgens de literatuur is dit tot 900m).

ELEUTHERODACTYLUS GOINI										
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	KRL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS	AUD				
VIÑALES - TRAIL CAVE	02/05	22:25	1	-	-	-	-	AD	31	1,6

Ons gevangen exemplaar *Eleutherodactylus goini* is een adult van 31mm (het grootst gekende exemplaar voor Cuba is 36mm) en treffen wij nachtactief aan op een hoogte van 140m; de literatuur geeft hiervoor op tussen de 70 en 727m; komt alleen voor in de provincie Pinar del Río maar is daar vrij algemeen; uitsluitend nachtactief; leeft in "forest rocky habitat in leaf litter"; eieren komen tot ontwikkeling als kleine kikkertjes - zonder larvestadium en zonder water - in de strooisellaag.

ELEUTHERODACTYLUS GREYI										
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	KRL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS	AUD				
TOPES DE COLLANTES - TRAIL LA BATATA	08/05	21:39	1	-	-	-	-	SAD	37	4,8
TOPES DE COLLANTES - MOGOTE	09/05	20:58	-	1	-	-	-	-	-	-

De voorkeursbiotoop van deze fluitkickers zijn oeverranden, waar ze zich gemakkelijk kunnen ingraven in losse grond of tussen wortels; geprefereerd zijn ook de holtes van omgewaaide bamboeplanten; komt alleen voor aan de kustzones (200-900mm altitude) van de provincies Cienfuegos, Villa Clara en Sancti Spiritus; uitgesproken nachtactief; wordt 64mm groot.

De soort staat als "endangered" op de IUCN Red List of Threatened Species, omdat "greyi" in Cuba nog slechts voorkomt in een gebied kleiner dan 500km².

ELEUTHERODACTYLUS GUANAHACABIBES										
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	KRL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS	AUD				
PARQUE NATIONAL GUANAHACABIBES	30/04	18:10	-	-	-	X	-	-	-	-
PARQUE NATIONAL GUANAHACABIBES	30/04	22:40	-	1	-	-	W	AD	-	-

Er komen 55 soorten/ondersoorten *Eleutherodactylus* voor in Cuba, en de meesten stellen specifieke vereisten aan hun leefgebied, waardoor sommigen een beperkt verspreidingsgebied hebben.

En dit geldt ook voor deze soort: komt enkel voor in het uiterste westen van het schiereiland Guanahacabibes (maar hier dan algemeen) in een habitat, bestaande uit rotsachtig karstgebied en grotten; mannetjes roepen altijd vanop de grond en hebben duidelijk een territoriumroep en een roep voor dreigend gevaar; zeer uniek bij

“guanahacabibes” en komt slechts bij enkele amfibiesoorten in gans de wereld voor, is dat wijfjes ook kunnen roepen!

ELEUTHERODACTYLUS KLINIKOWSKII										
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	KRL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS	AUD				
VIÑALES - CAVERNA DE SANTO TOMÁS	03/05	22:15	1	-	-	-	W	AD	27	1,4
VIÑALES - CAVERNA DE SANTO TOMÁS	03/05	22:28	-	1	-	-	-	-	-	-

Deze “klinikowskii” wordt maximaal 27mm (zie onze identieke notitie); behoort tot de kleinere fluitkikkers; is in voorkomen beperkt tot het laagland (70-200m) van de provincie Pinar del Río en hier een typische bewoner van de grotten onder de Mogotes; uitgesproken nachtactief; mannetjes hebben hun roepposten tussen de 0.5 en 1.5m hoogte.

ELEUTHERODACTYLUS PINARENSIS										
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	KRL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS	AUD				
PARQUE NATIONAL GUANAHACABIBES	30/04	18:09	1	-	-	-	-	SAD	16	1,2
PARQUE NATIONAL GUANAHACABIBES	30/04	23:00	1	-	-	-	W	AD	47	8,2
PARQUE NATIONAL GUANAHACABIBES	30/04	23:01	-	-	-	X	-	-	-	-

Onze exemplaren zijn actief in een grot nabij een poel (met ook roepende mannetjes); wij vangen hier een sub- en adult exemplaar; met hun grote opvallende ogen zijn ze zeer fotogeniek; maximum lengte tot 70mm; een beperkte verspreiding alleen in het westen van Cuba (Pinar del Río en Matanzas) op een altitude van zeeniveau tot 380m.

ELEUTHERODACTYLUS PLANIROSTRIS										
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	KRL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS	AUD				
JAGÜEY GRANDE	06/05	18:04	-	1	-	-	-	-	-	-
PLAYA LARGA - HOTEL PLAYA LARGA	07/05	07:20	1	-	-	-	-	-	19	0,5

Hoewel niet kieskeurig inzake habitat en evenmin in altitude, heeft Eleutherodactylus planirostris toch een vrij onregelmatig verspreidingspatroon; voornaamste literatuurgegevens: adulten tot 27mm; roep gelijkt eerder op dat van een insect; leeft op de grond en alleen 's nachts actief; komt meestal voor in de directe omgeving van de mens; de eieren worden afgezet in een door het mannetje gegraven kleine depressie in de grond; geen larvestadium: de jongen worden vrij vlug - soms na 13 dagen - geboren als kleine kikker.

ELEUTHERODACTYLUS RIPARIUS										
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	KRL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS	AUD				
VIÑALES - VILLAGE	02/05	23:03	1	-	-	-	M	SAD	20	0,9
VIÑALES - VILLAGE	02/05	23:03	1	-	-	-	W	AD	32	3,8

De zwaartepunten van verspreiding van *Eleutherodactylus riparius* liggen in Topes de Collantes, Cienfuegos en in Pinar del Río tussen zeeniveau en 800m; deze soort vereist altijd een aquatische habitat van riviertjes of moerassen.

Onze waarneming gebeurt in een achterbuurt van het stadje Viñales, waar een waterleidingsbuis of afvoerriool gebarsten is en een moerasje van stilstaand water is ontstaan; de literatuur geeft voor adulten maximaal 42mm op; onze notities bestaan uit een adult mannetje van 32mm en een subadult wijfje van 20mm.

ELEUTHERODACTYLUS VARIANS OLIBRUS										
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	KRL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS	AUD				
PARQUE NATIONAL GUANAHACABIBES	30/04	18:28	-	-	-	X	-	-	-	-
PARQUE NATIONAL GUANAHACABIBES	30/04	18:28	1	-	-	-	W	AD	24	0,5
VIÑALES - TRAIL CAVE	02/05	21:26	-	-	-	X	-	-	-	-
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	04/05	21:15	-	-	-	X	M	-	-	-

De 3 plaatsen waar we deze ondersoort observeren, zijn (toevallig?) ook deze die in de literatuur worden opgegeven, nl. Península de Guanahacabibes, Valle de Viñales en Soroa tot op 900m hoogte; actief vanaf het invallen van de duisternis tot 's zonsopgang; adulte exemplaren worden amper 30mm groot; hoofdzakelijk boombewonende soort.

ELEUTHERODACTYLUS VARIANS VARIANS										
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	KRL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS	AUD				
TOPES DE COLLANTES - TRAIL LA BATATA	08/05	21:00	-	-	-	X	-	-	-	-

De nominaatsvorm van "varians" komt voor in het centrale deel van Cuba; het is een bijzonder moeilijk waarneembare soort (wordt ook benadrukt door onze gids Luis); je hoort ze overal roepen maar je vindt die roepers niet. Mannetjes worden maximaal 29mm en wijfjes 40mm.

ELEUTHERODACTYLUS VARLEYI										
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	KRL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS	AUD				
TOPES DE COLLANTES - TRAIL LA BATATA	08/05	21:10	-	-	-	X	-	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - PARQUE CODINA	09/05	10:16	-	-	-	X	-	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - MOGOTE	09/05	22:31	1	-	-	X	M	AD	14	0,3

Ons mannetje *Eleutherodactylus varleyi* is nachtactief en met zijn 14mm een adult exemplaar.

De literatuur detailleert: komt algemeen verspreid voor in alle provincies van zeeniveau tot 900m (voor onze waarnemingen van 09/05 noteerde de GPS 755m); wordt max. 20mm en behoort hiermee tot één van de kleinere Cubaanse fluitkickers; leeft graag in parken en tuinen; de mannetjes roepen meestal vanop op struiken van 2,5m en zijn gemakkelijker te horen dan te zien.

6.1.4. Ranidae.

RANA CATESBEIANA										
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				SEX	LEEF-TIJD	KRL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS	AUD				
VIÑALES - VILLAGE	02/05	23:00	-	-	-	X	-	-	-	-
VIÑALES - VILLAGE	02/05	23:15	-	2	-	-	-	-	-	-
VIÑALES - CAVERNA DE SANTO TOMÁS	03/05	21:30	1	-	-	-	W	-	143	238
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	04/05	21:15	-	-	-	X	M	-	-	-

De Brulkikker kan tot 200mm groot worden; komt overal in Cuba voor (geïntroduceerd) tussen de 0-300m altitude; is altijd aan water gebonden; mannetjes roepen zowel overdag als 's nachts.

In Cuba blijkt de Brulkikker o.i. nog niet aan een sterke uitbreiding toe. Op 12 dagen tijd zien wij amper 3 exemplaren en horen maar enkele roepen in een achterbuurt van Viñales, in een open rioolsysteem en in het regenwoud van Soroa.

6.2. Reptilia.

6.2.1. Anguidae.

DIPLOGLOSSUS DELASAGRA												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	05/05	11:29	1	-	-	M	SAD	178	91	87	-	9,6

Diploglossa delasagra is pas in 1994 ontdekt in Cuba en is qua uiterlijk identiek aan onze Hazelworm, maar heeft dan wel ... vier poten. Een waarneming aan deze endemische en bovendien enige vertegenwoordiger in Cuba van de familie van de hazelwormen (Anguidae), staat hoog op onze verlanglijst. En ja, eenmaal aangekomen in de habitat van deze soort in Soroa, gaat gids Luis even alleen op pad om zo'n half uurtje tussen leaf litter op zoek te gaan. Na 40 minuten is hij er terug met een glimlach tot achter zijn oren en de handen op de rug met daarin ... een subadult mannetje Diploglossus. En deze 5^e mei kan voor ons niet meer stuk!

6.2.2. Gekkonidae.

ARISTELLIGER REYESI												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
PENINSULA DE HICACOS	06/05	13:50	-	1	-	M	AD	-	-	-	-	-
PENINSULA DE HICACOS	06/05	14:22	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-

Tijdens onze verplaatsing van Soroa naar Playa Grande, wil Luis zeker een omweg maken naar het schiereiland Hicacos. Hij heeft hier in 2009 een voor Cuba nieuwe en endemische gekko beschreven en hij wil ons deze levend tonen.

Bij aankomst aan het reservaat worden we opgewacht door de lokale gids Ernesto Reyes, de ontdekker van de nieuwe soort en als eerbetoon heeft Luis de gekko "reyesi" genoemd. Het natuurreservaat is zeer klein en wordt hier op het zo toeristisch schiereiland sterk bedreigd door de explosieve bouw van toeristenhotels.

Wij vinden vrij vlug 2 dieren, die echter terecht niet worden gevangen. Het eerste exemplaar zit in een rotsspleet en het tweede in een boom. Ze hebben blijkbaar elk de kleur van hun ondergrond overgenomen, waardoor ze fantastisch gecamoufleerd en moeilijk waarneembaar zijn. Al bij al een omweg die wij zeer naar waarde weten te appreciëren.

HEMIDACTYLUS MABOUIA												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
HAVANA	11/05	20:26	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

De Afrikaanse huisgekko komt oorspronkelijk voor in Afrika. De soort is uitgezet in Cuba waar ze nu een plaag vormt. Op zijn menu staan voornamelijk insecten, maar omdat grotere prooien niet geschuwd worden, grijpt de gekko ook kleinere hagedissen; hierdoor verdringt hij inheemse reptielensoorten door ze als prooi te vangen of weg te concurreren. Deze huisgekko kan overal leven, is niet gebonden aan een habitat en wordt voornamelijk op muren, schuttingen, in huizen en onder omgevallen bomen gevonden; klimt graag en rust meestal met de kop naar beneden; lichaam slank met een voor een gekko relatief lange staart, ongeveer even lang als het lichaam; kleur erg variabel, meestal grijs met bruine vlekken op de rug en een witgele buik; de kop is groter dan bij andere soorten en de staart gebandeerd; mannetjes hebben als kopromplengte 68mm en zijn in totaal ongeveer 120mm lang inclusief staart

De Afrikaanse huisgekko is erg schuw en vlucht bij de minste verstoring snel in een spleet; kan zich enigszins opblazen met lucht zodat het lichaam muurvast komt te zitten; een nachtactieve soort, die soms overdag wordt aangetroffen; als de gekko wordt vastgepakt, maakt hij gillende geluidjes, die dienen als afschrikking.

SPHAERODACTYLUS ARGUS													
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR	
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC		
GUAJIMICO – HOTEL VILLA GUAJIMICO	10/05	21:25	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

De Antillen kogelvingergekko (één van de weinige niet-endemische gekko's) leeft maar op enkele plaatsen in het uiterst zuidoosten en geconcentreerd in de omgeving van de Sierra de Trinidad; bewoner van kustzones, agrarische gebieden en rotspartijen; leeft ook in de omgeving van de mens in huizen en hotels (zie onze waarneming); een kleine soort die niet groter wordt dan 60mm als totale lengte; mannetjes en wijfjes hebben dezelfde kopromplengte van maximaal 33mm; voornamelijk op de grond actief; rent veel terwijl andere gekko's eerder klimmers zijn; jaagt vooral in de strooisellaag op kleine insecten.

Ons exemplaar is actief op de bungalowmuur van het hotelcomplex in Guajimico.

SPHAERODACTYLUS ELEGANS													
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR	
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC		
MARIA LA GORDA	30/04	15:30	1	-	-	-	-	67	34	33	-	0,7	
MARIA LA GORDA	01/05	20:20	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
VIÑALES - HOTEL RANCHO SAN VICENTE	02/05	19:45	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	04/05	23:50	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	

De Grijs kogelvingergekko heeft als habitat: droge streken met lagere vegetatie en een rotsachtige ondergrond waarin ze zich kunnen verschuilen; in tegenstelling tot de meeste gekko's leeft deze soort meestal op de bodem, maar kan bij verstoring of gevaar wel klimmen; wordt ook aangetroffen op muren, steenhopen, in tuinen en huizen; kleur donkergrijs tot zwart, met zeer kleine lichte vlekjes op de poten, rug en staart; 's nachts verandert de kleur naar zeer lichtbruin tot bruinwit en vallen de vlekjes nauwelijks op; juvenielen grasgroen met donkere tot zwarte dwarsbanden op de rug en te herkennen aan de knaloranje staart; heeft in Cuba erg te lijden onder de introductie van de Afrikaanse huisgekko (*Hemidactylus mabouia*); zowel dag- als nachtactief; jaagt in de strooisellaag op kleine insecten; adulten bereiken 70mm als totale lengte.

SPHAERODACTYLUS OLIVERI												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
GUAJIMICO - TRAIL GUAJIMICO	10/05	15:17	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-
GUAJIMICO - TRAIL GUAJIMICO	10/05	16:10	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Deze endemische gekko komt alleen voor aan de kustzone in het zuiden van de provincie Cienfuegos en het uiterste zuidwesten van de provincie Sancti Spiritus. Het is blijkbaar een geheimzinnige soort want tijdens de literatuuraadpleging hebben we geen informatie gevonden over haar leefgedrag; wel als kopromplengte voor mannetjes 32mm en voor de iets grotere wijfjes 34mm.

Tijdens onze wandeling in Guajimico in de provincie Cienfuegos nabij de kust, vinden we in open kurkdroog bos meerdere niet-dagactieve exemplaren; ze houden zich schuil onder kalksteen en versteende koraal, maar we vinden hen pas als we deze omdraaien en in de aanwezige holletjes gaan kijken!

SPHAERODACTYLUS RICHARDI												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
CALETA BUENA	07/05	14:05	1	-	-	M	-	55	31	24	-	0,4
CALETA BUENA	07/05	14:13	1	-	-	W	-	-	-	-	-	-
CALETA BUENA	07/05	14:17	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
CALETA BUENA	07/05	14:48	1	-	-	W	-	-	-	-	-	-

In Cuba komen er 21 soorten kogelvingergekko's voor. Hiervan is endemische *Sphaerodactylus richardi* pas in 1993 ontdekt in Cuba en alleen gekend en beschreven van Caleta Buena nabij Playa Giron in de zuidelijke provincie Matanzas met als habitat: "near the beach en adjacent semi-xeric limestone scrub; under palms, seagrape leaves and limestone rocks near the beach and in the adjacent semi-xeric limestone scrub habitat".

Wij vinden onze niet-dagactieve exemplaren vrij vlug onder kalkstenen in open bosgebied; wat zijn het prachtig mooie mini-gekko's met een duidelijk kleurverschil tussen de sexen: mannetje is egaal lichtgrijs met een fel geelrode staart; het wijfje is grijs met 5-6 brede bruine dwarsbanden op het lichaam, waarvan de eerste opvalt door een wit vlekje aan weerszijden ter hoogte van de schouder.

TARENTOLA AMERICANA AMERICANA												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
VIÑALES - CAVERNA DE SANTO TOMÁS	03/05	22:55	1	-	-	M	AD	167	117	49	1	36
PENÍNSULA DE HICACOS	06/05	13:54	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

Deze gekko is niet endemisch voor Cuba en pas ontdekt in 1987 door prof. S. Hedges in the U.S. Naval Basis in Guantanamo en in 2008 als nieuwe gekkosoort beschreven door onze gids Luis.

Tarentola americana americana komt hoofdzakelijk voor in het westen en oosten van Cuba als eerder niet algemene soort; habitat: "associated with caves (rest in the twilight zone where at times very abundant) and cliffs; old dead tree trunks, under stones, in abandoned stone houses"; voortplantingsperiode van maart tot september; kopromplengte mannetjes 120mm en wijffe 111mm.

6.2.3. Iguanidae.

ANOLIS AHLI												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
TOPES DE COLLANTES - TRAIL LA BATATA	08/05	23:02	1	-	-	-	-	111	41	70	-	2,4
TOPES DE COLLANTES - MOUNTAIN UNIVERSITY	09/05	14:56	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - MOUNTAIN UNIVERSITY	09/05	15:20	1	-	-	-	-	113	44	69	-	2,4

De meeste anolissoorten hebben een dewlap: dit is een keelzak die kan uitgevouwd/opengezet worden en die bij de mannetjes aanzienlijk groter is dan bij de wijfjes (indien ook zij een dewlap hebben); in rust opgevouwen onder de kin en voor de borst; wordt door een hefboommechanisme van het tongbeen zeer breed uitgezet; hierbij wordt de huid tussen de schubben uitgerekt; aan de vorm, kleur en grootte van de keelzak kan men de soorten en ondersoorten meestal onderscheiden; anolissen gebruiken de dewlap (1) om hun territorium aan te geven, (2) als balts t.o.v. een wijffe, (3) bij territoriumgevechten en (4) bij gevaar; dit alles gaat gepaard met herhaalde knikbewegingen van de kop.

Anolis ahli komt als local endemic voor in de Sierra de Trinidad in de provincie Cienfuegos; dagactief en de voorkeur gaat uit naar vochtige schaduwzones in "submountain evergreen forest and rainforest"; heeft een weinig opvallend kleurpatroon van egaal licht tot donker bruin met rood tot geelachtige vlekjes, de staart is gebandeerd; kopromplengte bij mannetjes is maximaal 58mm en bij wijfjes 45mm.

ANOLIS ALLISONI												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
JAGÜEY GRANDE	06/05	18:02	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
FINCA FIESTA CAMPESINA	11/05	10:32	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
FINCA FIESTA CAMPESINA	11/05	12:05	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-

Daar waar de mannetjes een opvallende azuurblauwe kop, lichaam en poten met een lichtgroene staart hebben, zijn de wijfjes volledig groen (maar bij dreiging veranderen ze beiden tot donkerbruin). Het is een niet endemische soort voor Cuba; mannetjes worden het grootst met als kopromplengte 75mm en wijfjes 52mm Tot in 1961 werd "allisoni" en "porcatus" voor dezelfde soort gehouden. De habitat is dezelfde als voor *Anolis porcatus*.

Als we in Finca Fiesta Campesina gaan lunchen, zit er een koppeltje op de terrasmuur en het mannetje is gedurig zijn keelkwab aan het uitstrekken om haar te imponeren. Hij is zo gefascineerd door haar dat we hem zeer kort mogen benaderen en mooie foto's kunnen maken van hem met open keelkwab (zie foto op de laatste bladzijde van dit verslag).

ANOLIS ALLOGUS												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
VIÑALES - TRAIL CAVE	02/05	22:10	1	-	-	-	-	122	61	41	20	5,6
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	04/05	21:35	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	04/05	22:47	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	05/05	12:14	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

De endemische *Anolis allogus* komt hoofdzakelijk voor in de westelijke en oostelijke provincies van Cuba; waar je *Anolis allogus* ziet, is ook *Anolis lucius* aanwezig; mannetjes bereiken een kopromplengte van 55mm en wijfjes 43mm; vrij algemeen en gemakkelijk waar te nemen in "semideciduous, evergeen and broadleaf gallery forests, submountain rain- and coniferous forest in upland and lowland areas"; prefereert hier vochtige niet-beschaduwde plekjes; het verdedigingsgedrag t.o.v. een indringer is spectaculair: "the initial response of a male in captivity against an intruder mail lasted 12 seconds and included diverse movements: the resident male raised his nuchal and dorsal crest, bobbed his head, extended his dewlap 8 tot 10 times, vertically wagged his tail and curled it laterally at its end and kept his mouth open to bite".

ANOLIS ALUTACEUS												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
PARQUE NATIONAL GUANAHACABIBES	30/04	17:55	1	-	-	W	AD	120	37	83	-	0,5
PARQUE NATIONAL GUANAHACABIBES	30/04	17:55	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - TRAIL LA BATATA	08/05	21:41	1	-	-	M	-	115	31	84	-	0,8
TOPES DE COLLANTES - TRAIL LA BATATA	08/05	21:41	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

Anolis alutaceus behoort als endemische hagedis behoort tot de kleinere soorten: bijzonder slank, dun lichaam, lange poten en een smalle staart; kopromplengte mannetjes 34mm en wijfjes 32mm (zie ons wijfje met 37mm); kleurpatroon verschilt per individu en gaat van licht tot egaal donker bruin zonder patroon; wijfjes hebben geen keelkwab; springt steeds als voortbeweging i.p.v. te kruipen; dagactief maar vermijdt direct zonlicht en leeft in de schaduw; zijn Engelse naam Grass Anole verwijst naar een voorkomen op/tussen grassen en dunne twijgjes juist boven het grondoppervlak.

ANOLIS ANGUSTICEPS ANGUSTICEPS												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
CABO DE SAN ANTONIO	01/05	14:50	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
VIÑALES - TRAIL MARAVILLAS	03/05	15:26	-	1	-	W	AD	-	-	-	-	-
VIÑALES - TRAIL MARAVILLAS	03/05	15:36	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VIÑALES - MURAL DE LA PREHISTORIA	04/05	13:52	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	04/05	21:50	1	-	-	W	-	68	34	19	15	2,5
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	04/05	21:57	1	-	-	-	-	72	30	42	-	2,4
PLAYA GIRON	06/05	23:25	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

Deze middelgrote niet endemische anolissoort, waarbij mannetjes een kopromplengte bereiken van maximaal 43mm en wijfjes 38mm, wordt in het veld gemakkelijk verward met Anolis allogus.

Anolis angusticeps is eerder zeldzaam wat verspreiding betreft, maar waar hij voorkomt is hij algemeen en in grote aantallen aanwezig; houdt van open ruimtes, rotspartijen en door de zon beschenen boomstronken; het is een fervente zonneklopper; beide sexen hebben hetzelfde kleurpatroon; voortplantingsperiode valt in het regenseizoen van mei tot september. Wij noteren dat het wijfje van 03/05 (15:26u) duidelijk drachtig is.

ANOLIS BARTSCHI												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
VIÑALES - P.P.D. CAPÓN	03/05	11:35	1	1	-	-	-	230	69	161	-	7,5
VIÑALES - P.P.D. CAPÓN	03/05	12:01	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

Een endemische soort van de Mogotes in de Pinar del Río provincie ("found between 1-6m on the walls of limestone caves and cliffs with a high humidity"); schuwt de zon; een soort zonder keelkwab en met opvallende lange klimtenen en een lange staart; kan in totaal 270mm groot worden: mannetjes hebben als kopromplengte 76mm en wijfjes 60mm; kleurpatroon voor beide sexen hetzelfde (maar de mannetjes hebben blauwe vlekken achter het oor en op de hals en blauwe poten): geel wervelende verticale strepen met zwart afgeboord op de flanken, groene rug en een gele buik; weinig/niet territoriaal; communiceren via geluid en piepen als ze vastgenomen worden.

ANOLIS EQUESTRIS BUIDEI												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
PENÍNSULA DE HICACOS	06/05	12:50	1	-	-	M	AD	485	181	304	-	98
PENÍNSULA DE HICACOS	06/05	12:57	1	-	-	W	-	326	136	159	31	58

Anolis equestris buidei komt alleen voor op Península de Hicacos; mannetjes hebben 145mm als kopromplengte en wijfjes 130mm; (zie ons mannetje met 181mm en wijfje met 136mm). (zie verder bespreking Anolis equestris algemeen).

ANOLIS EQUESTRIS PERSPARSUS												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
TOPES DE COLLANTES - TRAIL LA BATATA	08/05	21:52	1	-	-	M	-	477	171	306	-	114
TOPES DE COLLANTES - TRAIL LA BATATA	08/05	22:01	1	-	-	W	-	463	162	301	-	104
TOPES DE COLLANTES - TRAIL LA BATATA	08/05	23:17	-	-	-	W	-	291	156	89	46	74
TOPES DE COLLANTES - PARQUE CODINA	09/05	11:43	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - MOGOTE	09/05	20:55	-	1	-	-	SAD	-	-	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - MOGOTE	09/05	22:00	1	-	-	-	-	437	161	276	-	67
GUAJIMICO - HOTEL VILLA GUAJIMICO	10/05	13:27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Mannetjes hebben een kopromplengte van 141mm en wijfjes 129mm; (zie ons mannetje met 171mm en wijfjes met 162mm en 156mm).

(zie verder bespreking Anolis equestris algemeen).

ANOLIS EQUESTRIS SSP.												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
FINCA FIESTA CAMPESINA	11/05	12:05	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
FINCA FIESTA CAMPESINA	11/05	12:31	-	1	-	M	-	-	-	-	-	-
FINCA FIESTA CAMPESINA	11/05	12:47	-	1	-	W	-	-	-	-	-	-

Bij zowel de vangst als bij de 2 visuele observaties, merkt Luis onmiddellijk op dat hij geen ondersoort kan determineren voor deze equestris en daarom voorlopig ssp opgeeft; de vermoedelijk nieuwe ondersoort zal later door Luis worden beschreven.

(zie verder bespreking Anolis equestris algemeen).

Bespreking Anolis equestris algemeen.

De Ridderanolis is endemisch voor Cuba en de grootste soort die hier voorkomt; vrij algemeen en in een grote verscheidenheid van leefgebieden tot 1.000m altitude zoals regenwoud (behalve cloud & montain rain forest); agrarisch gebied, savannes, tuinen en mangroves; boombewoner; geen verschil in kleurpatroon tussen mannetje en wijfje en beiden hebben een keelkwab; komt alleen in de voormiddag zonnen; bij gevaar hebben ze een eekhoornachtig gedrag door zeer traag uit het zicht en achter de boomstam te verdwijnen; zeer territoriaal en bijterig waarbij de dewlap fors wordt opengezet; de Cubanen hebben een bijgeloof dat zijn beet hevige koorts veroorzaakt; mannetjes vechten frequent voor hun territorium; omnivoor menu: kikkers, vogels en hagedissen worden gevangen volgens de sit-and-wait strategy, verder fruit en insecten; kan tot 12 jaar oud worden.

Het is wel een agressieve hagedis, waarvan de beet zeer pijnlijk kan zijn (nietwaar Freddy, nietwaar Luis, nietwaar André ...).

ANOLIS GARRIDOI												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
TOPES DE COLLANTES - TRAIL LA BATATA	08/05	22:37	1	-	-	M	-	68	31	37	-	0,5

Anolis garridoi is endemisch en in Cuba maar gekend van één plaats, nl. van Topes de Collantes in de provincie Sancti Spiritus; een kleine soort met een kopromplengte voor mannetjes van 42mm en voor wijfjes 37mm; beide sexen hebben dezelfde beschubbing en hetzelfde kleurpatroon; beweegt zich traag als een kameleon; vertoont naar soortgenoten een uitgesproken agressief en bijterig gedrag.

ANOLIS HOMOLECHIS HOMOLECHIS												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
VIÑALES - P.P.D. CAPÓN	03/05	10:47	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VIÑALES - P.P.D. CAPÓN	03/05	12:09	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
VIÑALES - TRAIL MARAVILLAS	03/05	14:50	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	04/05	23:10	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	05/05	09:55	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	05/05	10:22	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
CALETA BUENA	07/05	11:47	-	1	-	-	AD	-	-	-	-	-
CALETA BUENA	07/05	11:47	-	1	-	-	SAD	-	-	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - MOUNTAIN UNIVERSITY	09/05	15:11	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - MOGOTE	09/05	22:31	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
GUAJIMICO - HOTEL VILLA GUAJIMICO	10/05	13:10	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
GUAJIMICO - TRAIL GUAJIMICO	10/05	18:11	-	14	-	-	-	-	-	-	-	-
FINCA FIESTA CAMPESINA	11/05	12:05	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

Het voorkomen van deze endemische anolis is beperkt tot centraal en westelijk Cuba; kopromplengte bij mannetjes 52mm en bij wijfjes 34mm; gebruik zijn staart bij het klimmen; een bewoner van bosranden en open delen van alle soorten regenwoud, secundaire vegetaties en van plantages van koffie en avocado; heeft een groot vermogen om zich aan te passen aan veranderingen van zijn leefomgeving; hoewel eerder cultuurvlieder, geven sommige populaties de voorkeur aan tuinen en parken.

Op onze trail Hotel Horizontes noteren we meermaals de agressiviteit van de mannetjes onderling. Wanneer een soortgenoot wordt opgemerkt, ontstaan er agressieve gevechten en wordt de indringer constant gebeten in nek en lichaam tot hij uiteindelijk wegvlucht.

ANOLIS LUCIUS												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
TOPES DE COLLANTES - PARQUE CODINA	09/05	12:35	-	1	-	M	-	-	-	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - PARQUE CODINA	09/05	12:35	-	1	-	W	-	-	-	-	-	-
GUAJIMICO - TRAIL GUAJIMICO	10/05	16:35	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-

De endemische *Grottenanolis* produceert de meeste vocale geluiden, zowel wanneer je hem vastneemt, maar ook spontaan al klimmend op verticale stammen; zijn "piepjes" kunnen verward worden met de roep van fluitkickers (*Eleutherodactylus*); kopromplengte voor mannetjes van 66mm en 47mm voor wijfjes; prefereert dikke boomstammen; deelt dezelfde habitat met *Tarentola a. americana* en waar de ene zit, is ook zeker de andere aanwezig; speciaal is dat het onderste ooglid 3 semi transparante schubben heeft; dit zou dienen als bescherming tegen fel licht/zonnestralen; opmerkelijke witte vlek op de kop; dewlap met 4 horizontaal gele strepen; wijfjes en juvenielen hebben een ronde staart, terwijl die bij de mannetjes eerder lateraal afgeplat is; woont in de schemerzone/schaduw aan de ingang van grotten, rotsspleten of in de wirwar van stengels van de klimvijg; heeft het klimgedrag van een gekko.

ANOLIS LUTEOGULARIS CALCEUS												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
PLAYA GIRON - CUEVA DE LOS PECES	07/05	10:05	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Komt alleen voor op Santo Tomás in Playa Giron, Península de Zapata; een grote anolissoort: mannetjes bereiken als maximale kopromplengte 148mm en wijfjes 145mm.

(zie verdere bespreking bij *Anolis luteogularis* algemeen).

ANOLIS LUTEOGULARIS LUTEOGULARIS												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
VIÑALES - P.P.D. CAPÓN	03/05	10:31	1	-	-	-	-	416	152	264	-	64
VIÑALES - P.P.D. CAPÓN	03/05	10:54	1	-	-	-	SAD	278	99	179	-	24
VIÑALES - P.P.D. CAPÓN	03/05	11:26	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VIÑALES - P.P.D. CAPÓN	03/05	12:03	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	05/05	09:25	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	05/05	09:44	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

Mannetjes maximale kopromplengte 142mm en wijfjes 143mm; (zie ons exemplaar met 152mm).

(zie verdere bespreking bij *Anolis luteogularis* algemeen).

ANOLIS LUTEOGULARIS NIVEVULTUS												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
CABO DE SAN ANTONIO	01/05	15:14	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

Deze soort leeft uitsluitend op het Península de Guanahacabibes en bij voorkeur in mangroves.

(zie verdere bespreking bij *Anolis luteogularis* algemeen).

Bespreking Anolis luteogularis algemeen.

Er is geen verschil in kleurpatroon tussen beide sexen; zowel mannetjes als wijfjes hebben een dewlap; komt voor tot een altitude van 700m in alle soorten woud "except rain en cloud forest"; verder in savannes, agrarisch gebied en in tuinen; endemisch; een fulltime boombewoner; leeft bij voorkeur hoog in de kruinen en zont alleen in de canopy; agressief en zeer (pijnlijk) bijterig; dagactief; menu: vegetarisch.

ANOLIS MESTREI												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
VIÑALES - TRAIL MARAVILLAS	03/05	14:52	1	-	-	M	AD	147	54	93	-	37
VIÑALES - TRAIL MARAVILLAS	03/05	15:01	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
VIÑALES - TRAIL MARAVILLAS	03/05	15:52	-	2	-	M	-	-	-	-	-	-

De kleine endemische Anolis mestrei valt zeker niet op door zijn kleurpatroon van donker lichtgrijs met vage geeloranje vlekken en een groenachtige iriserende glans; kopromplengte bij mannetjes bedraagt 55mm en bij wijfjes 44mm; endemisch bewoner van "broadleaf forest of the limestone mogotes and mountains only in the Sierra del Rosario" in de provincie Pinar del Río; komt zelden in struiken of bomen, maar steeds op de grond op kalksteenrotsen in de schaduwzones van de wouden; voortplanting vindt plaats tijdens het regenseizoen van mei tot september.

ANOLIS PORCATUS												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
MARIA LA GORDA	30/04	13:10	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
MARIA LA GORDA	30/04	15:35	1	-	-	M	-	186	67	119	-	8,5
MARIA LA GORDA	30/04	18:56	1	-	-	M	AD	196	72	124	-	7
CABO DE SAN ANTONIO	01/05	15:36	-	1	-	-	SAD	-	-	-	-	-
VIÑALES - P.P.D. CAPÓN	03/05	10:05	1	-	-	M	-	174	67	107	-	6,8
VIÑALES - P.P.D. CAPÓN	03/05	10:05	1	-	-	M	-	187	57	130	-	4
VIÑALES - P.P.D. CAPÓN	03/05	12:22	-	2	-	W	-	-	-	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - PARQUE CODINA	09/05	09:45	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
FINCA FIESTA CAMPESINA	11/05	12:05	-	1	-	M	-	-	-	-	-	-
FINCA FIESTA CAMPESINA	11/05	12:05	-	2	-	W	-	-	-	-	-	-

Deze endemische Boomstamanolis is (samen met Anolis h. homolechis) de meest waargenomen hagedis met blijkbaar een voorkeur voor de mens. In Maria La Gorda, waar meerdere dieren rond onze bungalow leven, observeren we dat ze binnen een halve minuut van kleur kunnen veranderen, nl. van felgroen naar bruin. De mannetjes (niet de wijfjes) hebben een vuilwit gespikkelde keelkwab.

Volgens de literatuur varieert de kleur per individu en volgens de geografische verspreiding; heeft een geconcentreerd voorkomen in de oostelijke en de westelijke provincies; geprefereerd habitat zijn bosranden, tuinen en rond huizen; daar waar ze tijdens hun actieve periode hun territorium agressief verdedigen, houden ze in de maand december (soms met 30 soortgenoten samen) een korte winterrust; meestal in omgeving van

de mens en zelden in volle natuur; kleurverandering vinden plaats binnen de minuut; voortplantingsperiode van eind nov. tot eind febr.; mannetjes kopromplengte 64mm (zie ons mannetje van 72mm) en wijfjes 53mm; dagactief en een uitgesproken zonneklopper.

ANOLIS PUMILUS												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
PLAYA GIRON	07/05	00:10	1	-	-	W	AD	96	32	64	-	0,7

Anolis pumilus is een kleine, weinig waargenomen soort, waarschijnlijk door zijn cryptisch kleurpatroon, dat een uitstekende camouflage biedt; endemisch; mannetjes hebben een kopromplengte van 32mm, wijfjes 34mm en hebben geen keelkwab; een nogal bizarre verspreiding met een concentratie in het noordwesten van Cuba; dagactief maar zoekt eerder schaduw op i.p.v. open zonplekjes; meestal actief in struiken tot 2m hoog, spleten van karstgebied worden gebruikt bij gevaar en als rustplaats; wijfjes leggen eitjes tussen maart en mei; voedsel vooral mieren, kever, vlinders en spinnen.

ANOLIS QUADRIOCELLIFER												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
PARQUE NATIONAL GUANAHACABIBES	30/04	16:15	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
PARQUE NATIONAL GUANAHACABIBES	30/04	16:55	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-
PARQUE NATIONAL GUANAHACABIBES	30/04	17:17	1	-	-	M	AD	120	43	77	-	3,6
CABO DE SAN ANTONIO	01/05	15:35	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
CABO DE SAN ANTONIO	01/05	17:17	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-

Anolis quadricellifer komt local endemic voor op het schiereiland Guanahacabibes; kopromplengte mannetjes 47mm en wijfjes 42mm; de zwarte ocel (wit afgeboord) boven de schouder is zeer kenmerkend voor deze soort; het kleurpatroon van deze ocel, van het lichaam en van de dewlap varieert per het individu en per plaats van verspreiding; habitat: "semideciduous forest, on limestone floor and cliffs in the coastal shrubwoods of Peninsula de Guanahacabibes"; het is één van de meest agressieve anolissen wat verdediging van het territorium betreft; ze bijten elkaar in kop en nek en dikwijls wordt er een poot of staart afgebeten; in gevangenschap eindigt een dergelijk gevecht met de dood; menu kevers en mieren, insectenlarven en spinnen; over de voortplanting is niets gekend.

ANOLIS SAGREI SAGREI												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
VIÑALES - P.P.D. CAPÓN	03/05	10:52	1	-	-	-	-	154	52	102	-	44
VIÑALES - TRAIL MARAVILLAS	03/05	15:15	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	05/05	09:25	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	05/05	13:45	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

PENÍNSULA DE HICACOS	06/05	13:36	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
PLAYA GIRON - CUEVA DE LOS PECES	07/05	10:35	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
CALETA BUENA	07/05	13:59	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - TRAIL LA BATATA	08/05	21:17	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - TRAIL LA BATATA	08/05	22:14	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - MOUNTAIN UNIVERSITY	09/05	15:05	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - MOGOTE	09/05	20:58	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
GUAJIMICO - HOTEL VILLA GUAJIMICO	10/05	14:01	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Anolis sagrei is een niet endemische anolis, die we bijna elke nacht waarnemen, slapend op uiterst dunne twijgjes en steeds met de kop naar beneden. Onze gids Luis maakt ons erop attent dat "sagrei" gemakkelijk kan verward worden met "homolechis". Het kenmerkend verschil zit hem in de schubben op de rug.

Literatuuropgave kopromplengte voor mannetjes is 67mm en voor wijfjes 40mm; komt geconcentreerd voor in centraal en westelijk Cuba als een zeer algemene soort met voorkeur voor alle mogelijke vegetaties van bosranden, boerderijen, parken, tuinen, savannes en kustzones; bij gevaar beweegt of vlucht deze soort niet, maar houdt zich onbeweeglijk: "this species exhibits immobility in free life as well as in captivity, seemingly as a response to threats by possible predators; usually during this immobility phase, the tail is slowly moved in zigzag fashion; this may be a behavior pattern that attracts predators towards the least vulnerable part of the body".

ANOLIS VANIDICUS												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
TOPES DE COLLANTES - PARQUE CODINA	09/05	11:05	1	-	-	M	-	142	38	104	-	0,7
TOPES DE COLLANTES - PARQUE CODINA	09/05	11:05	1	-	-	W	-	96	35	61	-	0,7
TOPES DE COLLANTES - PARQUE CODINA	09/05	11:15	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-

Anolis vanidicus heeft een beperkt verspreidingsgebied in de Sierra de Trinidad (waaronder ook Topes de Collantes ressorteert); een kleine endemische soort: kopromplengte mannetjes 34mm en wijfjes 33mm (zie onze lengtes van het gevangen mannetje met 38mm en het wijfje met 35mm); kleurpatroon verschilt per geslacht en per individu; habitat: "evergreen forest and rain forest, as well as in pine, banana and coffee plantations and in coniferous and gallery forest"; leeft op de grond tussen gras en bij voorkeur in schaduwzones; opmerkelijk en efficiënt vluchtgedrag als "jumping species".

ANOLIS VERMICULATUS												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	05/05	09:36	1	-	-	M	-	309	122	187	-	34
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	05/05	09:44	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	05/05	12:28	-	2	-	W	-	-	-	-	-	-

Een uitzondering/buitenbeentje in de familie van de Iguanidae is zeker de Cubaanse endemische Wateranolis. Hij geeft de voorkeur aan takken en stammen in de buurt van water en als hij vlucht duikt hij als een basilisk in het water en zwemt dan verder. Als wij ons exemplaar vrijlaten, duikt hij van de oeverrand in het water, loopt eerst nog verder op het wateroppervlak, duikt dan onder, zwemt als een krokodil tot aan de overkant op de oever en vlucht verder weg.

Enkele literatuurgegevens: kopromplengte mannetjes tot 112mm (zie ons mannetje van 05/05 is 10mm groter!) en bij wijfjes tot 77mm; kleurpatroon is afhankelijk van het geslacht en de leeftijdsklasse; nauw gebonden aan de schaduwzones van water en oeverranden met dode of levende houtstammen tussen de 1 en 6 meter boven het wateroppervlak; mannetjes zitten steeds dominant hoger dan de wijfjes en de juvenielen; kan tussen de 30 en 50 minuten onder water blijven!

CHAMAELEOLIS BARBATUS												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	04/05	23:01	1	-	-	M	SAD	-	-	-	-	-
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	04/05	23:11	1	-	-	M	SAD	150	74	76	-	12
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	05/05	22:01	1	-	-	M	-	329	162	167	-	114

Het gedrag van deze endemische boomhagedis - ook Onechte Kameleon genoemd - is identiek aan dit van een Kameleon. Hoewel eerstgenoemde ook plotseling van kleur kan veranderen en ook de ogen afzonderlijk kan bewegen, behoort Chamaeleolis tot de familie van de Iguanidae en de Echte Kameleons tot de familie van de Chamaeleonidae. Daar waar er bij meerdere soorten reptielen een kleurverschil is tussen de leeftijdsklassen, is dit niet het geval bij deze soort.

Chamaeleolis barbatus heeft een zeer beperkt verspreidingsgebied in de Valle de Soroa. Kenmerkend is de dubbele rij "baardachtige uitsteeksels". Beide sexen hebben hetzelfde kleurpatroon: wit met 4 grijze semicirculaire banden, een zwarte tong en een dewlap; kopromplengte: mannetjes tot 139mm (zie ons mannetje van 162mm) en wijfjes tot 114mm.

CHAMAELEOLIS CHAMAELEONIDES												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
VIÑALES - CAVERNA DE SANTO TOMÁS	03/05	23:01	1	-	-	-	SAD	106	54	52	-	46

De Cubaanse boomhagedis – ook Onechte Kameleon genoemd - is grijs van kleur met zwarte, bruine of rode vlekken en de enige mogelijke kleurverandering is van grijs naar donkerbruin. Er is geen sexueel dimorfisme en zowel mannetjes als wijfjes hebben een grote grijze dewlap; een bewoner van schaduwrijke loofbossen (tot 1.000m altitude) en van koffieplantages; komt nooit zonnebaden; maximum kopromplengte bij mannetjes is 147mm en bij wijfjes 140mm; slaapt bij voorkeur op hoogtes tussen de 4-5m op takken van dezelfde diameter als zijn lichaam; mede door hun kameleonachtig gedrag en het feit dat zij bij gevaar naar de achterkant van de stam schuiven, is het een zeer moeilijke soort om in de natuur waar te nemen. En wij dus zeer gelukkig met ons endemisch subadult exemplaar ...

CYCLURA NUBILA NUBILA												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
PARQUE NATIONAL GUANAHACABIBES	30/04	16:47	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
CABO DE SAN ANTONIO	01/05	12:01	-	1	-	M	AD	-	-	-	-	-
CABO DE SAN ANTONIO	01/05	12:17	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-
PLAYA GIRON	07/05	10:55	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

Deze leguaan is de grootste hagedis van Cuba: kopromplengte mannetjes is 745mm en bij wijfjes 623mm (de staart is ongeveer even lang als de kopromplengte en hierdoor gaat hun totale lengte al vlug naar 1.5m); er is wel een kleurverschil tussen de sexen: wijfje egaal grijs, een veel kleinere keelkwab en minder doornige schubben op de rug; habitat: "rocky coast; the xerophytic vegetation composed of spiny grasses and bushes and succulent plants such as prickly pears and cacti, is used for shelter and food"; graaft zelf zijn hol; tijdens het zoeken naar voedsel of om te zonnen, kan hij tot 8m hoog in een boom klimmen; bij het allerminste teken van gevaar, vlucht hij onmiddellijk; tegenover soortgenoten wordt een verdedigingshouding aangenomen door hoog op de poten te staan, de bek dreigend te openen en een hijgend geluid te produceren; een uitstekende zwemmer; van juvenielen is het gekend dat zij trachten te ontsnappen door in zee te springen en zich te verbergen in zeewier; vegetariër (met een voorkeur op Guanahacabibes voor 19 soorten planten) er is weinig geweten over de voortplanting: enkel van Guanahacabibes is gekend: vermoedelijk paring begin april en eiafleg in april, mei en juni.

LEIOCEPHALUS CARINATUS LABROSSYSTUS												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
PENÍNSULA DE HICACOS	06/05	13:05	-	1	-	M	AD	-	-	-	-	-
PENÍNSULA DE HICACOS	06/05	13:05	-	1	-	W	AD	-	-	-	-	-
PLAYA GIRON - CUEVA DE LOS PECES	07/05	10:00	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-
CALETA BUENA	07/05	12:45	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-

Volgens Schettino (1999) komt deze Gekielde gladkopleguaan alleen voor aan de kustzone in het zuiden van de provincies Matanzas, Cienfuegos en Sancti Spiritus; op Peninsula de Hicacos is het de nominaatsvorm *Leiocephalus carinatus carinatus*. Maar Luis spreekt dit tegen want hier moet het de ondersoort "labrossystus" zijn.

Literatuurgegevens: voor mannetjes wordt een kopromplengte opgegeven van 103mm en voor de wijfjes 94mm; er is geen verschil in kleurpatroon tussen beide sexen en daardoor is er op het zicht ook geen determinatie van geslacht mogelijk (idem voor de hierna besproken ondersoort "zayasi"); juvenielen hebben hetzelfde kleurpatroon als adulten; habitat "costal rocky zones"; al de ondersoorten van *Leiocephalus carinatus* zijn niet endemisch.

LEIOCEPHALUS CARINATUS ZAYASI												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
MARIA LA GORDA	30/04	16:05	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
CABO DE SAN ANTONIO	01/05	11:00	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
CABO DE SAN ANTONIO	01/05	11:05	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
CABO DE SAN ANTONIO	01/05	11:24	1	-	-	M	AD	307	172	67	68	94

Deze gladkopleguaan leeft alleen in het zuiden van het schiereiland Península de Guanahacabibes en zijn verspreidingsgebied is nauw gerelateerd aan het substraat; dagactieve zonneklopper; adulten vluchten met opgerolde staart op de rug, stoppen na enkele meters en kijken dan om of het gevaar al geweken is; bij juvenielen is dit anders: zij graven zich in of blijven onbeweeglijk stil zitten; hoofdvoedsel termieten; als kopromplengte wordt voor mannetjes 106mm opgegeven (zie ons mannetje van 01/05 met 172mm!) en voor wijfjes 91mm.

LEIOCEPHALUS CUBENSIS CUBENSIS												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
PENÍNSULA DE HICACOS	06/05	13:01	-	2	-	M	-	-	-	-	-	-
PENÍNSULA DE HICACOS	06/05	13:09	1	-	-	-	-	251	98	106	47	37
PLAYA LARGA - HOTEL PLAYA LARGA	07/05	09:22	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
PLAYA LARGA - HOTEL PLAYA LARGA	07/05	09:22	1	-	-	M	-	268	99	169	-	47

De nominaatsvorm is endemisch en een bewoner van het laagland, met veel steen- en rotspartijen, bosranden, wegen, kustzones en suikerrietvelden; dikwijls ook bij de mens in tuinen en op kerkhoven; geen klimmende soort; bij gebrek aan schuil- & schaduwplaatsen, graaft de soort zelf een hol; uitsluitend dagactief en als de zon maar genoeg hevig schijnt, zoniet blijft hij de volledige dag inactief; omnivoor menu van hoofdzakelijk mieren; eet ook afval van de mens; kannibalisme komt voor; kopromplengte bij mannetjes 87mm (zie ons mannetje met 99mm) en 75mm bij wijfjes; voortplantingsperiode april-juli.

LEIOCEPHALUS MACROPUS KOOPMANI												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
PARQUE NATIONAL GUANAHACABIBES	30/04	22:17	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
MARIA LA GORDA	02/05	14:09	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

De endemische ondersoorten van Leiocephalus macropus liggen in de westelijke provincies duidelijk verder van elkaar dan in het oosten. De ondersoort koopmani komt alleen voor op het Península de Guanahacabibes: opgegeven kopromplengte voor mannetjes is 74mm en voor wijfjes 64mm; het substraat is een belangrijk element voor de habitat van deze soort, nl. "sandy stony ground, rocky limestone or ground covered by dead leaves"; vlucht bij gevaar tussen de rotsspleten of graaft zich in; komt zelden in de zon en is overigens meestal

kort dagactief tussen 10-11u in de voormiddag (onze waarneming van 30/04 te 22:17u betreft een slapend exemplaar); op het menu staan vooral kakkerlakken, larven van insecten en motten.

LEIOCEPHALUS MACROPUS SSP.												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
VIÑALES - TRAIL MARAVILLAS	03/05	15:40	1	-	-	-	-	113	42	71	-	3,2

Onze gids Luis is zeer gelukkig met deze vangst van een voor hem niet gekende ondersoort (daarom hier de vermelding ssp.) en deze zal door hem als nieuwe ondersoort worden beschreven in zijn nieuw boek over de "Reptielen van Cuba".

LEIOCEPHALUS RAVICEPS KLINIKOWSKII												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
PENÍNSULA DE HICACOS	06/05	13:21	1	-	-	W	-	123	53	44	26	4,1

Leiocephalus raviceps klinikowskii komt als endem alleen voor op het schiereiland Hicacos; mannetjes bereiken een kopromplengte van 59mm en wijfjes 53mm; er is geen verschil in kleurpatroon tussen beide geslachten; habitat: kustzones, met een zandige ondergrond, weinig vegetatie tenzij enkele grassen en cactussen; snelle spurter in schokken; ook op het middaguur actief; menu: omnivoor met een lichte voorkeur voor plantaardig voedsel; er is zeer weinig gekend over de voortplanting.

LEIOCEPHALUS STICTIGASTER SSP.												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
CALETA BUENA	07/05	11:25	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
CALETA BUENA	07/05	14:22	1	-	-	-	M	215	76	139	-	19
CALETA BUENA	07/05	14:53	1	-	-	-	M	208	74	134	-	19
CALETA BUENA	07/05	14:53	1	-	-	-	V	161	62	99	-	11

Volgens Schettino (1999) zou de hier gevangen endemische ondersoort "naranjo" moeten zijn, maar onze gids Luis is hiermee niet akkoord; en dus hebben we voor de tweede keer een voor Cuba niet gekende ondersoort; (zie ssp.) die Luis als nieuw zal beschrijven.

LEIOCEPHALUS STICTIGASTER STICTIGASTER												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
MARIA LA GORDA	01/05	09:25	1	-	-	M	SAD	126	50	76	-	3,4
CABO DE SAN ANTONIO	01/05	10:22	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
CABO DE SAN ANTONIO	01/05	13:20	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-

CABO DE SAN ANTONIO	01/05	15:35	1	-	-	W	AD	116	56	28	32	6,2
CABO DE SAN ANTONIO	01/05	15:37	1	-	-	W	AD	170	61	109	-	8,6
CABO DE SAN ANTONIO	01/05	15:39	1	-	-	M	AD	183	68	62	53	17
CABO DE SAN ANTONIO	01/05	15:39	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

De nominaatsvorm komt allen voor op het schiereiland Guanahacabibes; mannetjes bereiken als maximale kopromplengte 54mm en wijfjes 50mm (zie onze afmetingen die deze voor beiden ruimschoots overtreffen); endemisch; habitat "coastal zones in dry, sandy and stony places where coastal vegetation or coastal shrubwood predominates; the most common used substrate is always the ground"; een zeer schuwe soort, die onmiddellijk vlucht in rotsspleten of bij ontbreken ervan zich in het zand ingraaft; de grootste activiteit/aantallen worden op het middaguur waargenomen, dus m.a.w. een zonneklopper; menu: omnivoor met een voorkeur voor mieren kevers, spinnen, bloemen en planten; voortplantingsperiode alleen gekend van Guanahacabibes inzake eiafleg, nl. van april tot juli. Wij kunnen hieraan toevoegen dat ons wijfje van 01/05 (15:35u) duidelijk drachtig is.

6.2.4. Teiidae.

AMEIVA AUBERI ABDUCTA													
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR	
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC		
PENÍNSULA DE HICACOS	06/05	13:17	1	-	-	-	-	293	84	209	-	24	
PENÍNSULA DE HICACOS	06/05	13:21	1	-	-	-	-	261	75	186	-	13	

Opgegeven kopromplengte voor mannetjes is 87mm en voor wijfjes 68mm.

(zie verdere bespreking bij Ameiva auberi algemeen).

AMEIVA AUBERI ATROTHORAX													
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR	
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC		
GUAJIMICO - TRAIL GUAJIMICO	10/05	17:11	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

Opgegeven kopromplengte voor mannetjes is 126mm en voor wijfjes 93mm.

(zie verdere bespreking bij Ameiva auberi algemeen).

AMEIVA AUBERI CACUMINIS													
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR	
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC		
CABO DE SAN ANTONIO	01/05	13:40	1	-	-	W	AD	173	66	46	61	10	
CABO DE SAN ANTONIO	01/05	13:46	1	-	-	M	AD	253	79	174	-	13	
CABO DE SAN ANTONIO	01/05	15:56	1	-	-	M	SAD	164	59	105	-	7,0	

De ondersoort "cacuminis" is pas in 1970 als nieuwe ondersoort beschreven; kopromplengte bij mannetjes 80mm en bij wijfjes 60mm (zie ons wijfje van 66mm); alleen gekend van Cabo de San Antonio.

Ons wijfje van 01/05 is duidelijk drachtig.

(zie verdere bespreking bij Ameiva auberi algemeen).

AMEIVA AUBERI DENTICOLA												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
MARIA LA GORDA	30/04	15:45	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

Ook de ondersoort "denticola" is pas in 1970 als nieuw beschreven; opgegeven kopromplengte voor mannetjes 96mm en voor wijfjes 78mm

(zie verdere bespreking bij Ameiva auberi algemeen).

AMEIVA AUBERI ZUGI												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm		GR
	2009	UUR	HV	VO	VS					PRIM	SEC	
CALETA BUENA	07/05	11:35	1	-	-	-	-	286	79	207	-	-
CALETA BUENA	07/05	13:50	-	1	-	AD	-	-	-	-	-	-
CALETA BUENA	07/05	13:50	-	1	-	SAD	-	-	-	-	-	-
CALETA BUENA	07/05	14:07	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-
FINCA FIESTA CAMPESINA	11/05	12:05	-	1	-	W	-	-	-	-	-	-

Opgegeven kopromplengte voor mannetjes 82mm en voor wijfjes 65mm.

(zie verdere bespreking bij Ameiva auberi algemeen).

Bespreking Ameiva auberi algemeen:

Er komen 40 ondersoorten van deze niet-endemische Tejuhagedis in Cuba voor, waarvan wij er 5 kunnen bestuderen.

In de literatuur vinden wij als meest interessant gegeven voor de habitat van Ameiva auberi: "primarily xeric and near-coastal areas in beach growth, cocos plantings, scrub, coastal woodlands, cultivated areas and arid uplands up to about 1.000m; especially common on and behind beaches with interspersed rocks that serves as retreats; also common in and along sugarcane fields and sometimes in towns, cities, parks and other more natural areas".

6.2.5. Boidae.

EPICRATES ANGULIFER												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm	GR	
	2009	UUR	HV	VO	VS							
PARQUE NATIONAL GUANAHACABIBES	30/04	21:35	1	-	-	W	SAD	1212	1109	103	945	
VIÑALES - CAVERNA DE SANTO TOMÁS	03/05	22:50	-	1	-	-	-	-	-	-	-	

De endemische Cubaanse boa is de grootste boa van het Caribische gebied en komt in Cuba als eerder zeldzaam voor. Volgens de literatuur is het een dagactieve soort, die 's nacht onderkomen zoekt in een holle ruimte of tussen opeengestapelde rotsblokken, maar onze twee waarnemingen betreffen nachtactieve en (volgens de gids) jagende dieren; menu: vooral knaagdieren, vogels en vleermuizen.

Zijn oorspronkelijke habitat is in het begin van deze eeuw bijna geheel verwoest en vervangen door suikerriet-plantages; worden vaak door de inheemse bevolking gedood; er zijn oudere meldingen van exemplaren tot 5 m, maar die zijn tegenwoordig zeldzaam; kopromplengte maximaal 4m.

Door de enorme afname van het aantal in het wild levende boa's, voert de Cubaanse regering speciale campagnes voor het behoud van deze dieren; de boa staat zelfs afgebeeld op één van de postzegels.

6.2.6. Colubridae.

ALSOPHIS CANTHERIGERUS											
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS						
PARQUE NATIONAL GUANAHACABIBES	30/04	17:30	1	-	-	M	-	1024	720	304	162
CABO DE SAN ANTONIO	01/05	12:05	-	-	1	-	-	1213	829	384	295
MARIA LA GORDA	01/05	21:31	1	-	-	-	-	1198	826	372	570
CALETA BUENA	07/05	11:31	-	1	-	-	-	-	-	-	-
PLAYA GIRON - TRAIL LA TURBA	07/05	17:15	-	1	-	-	-	-	-	-	-
TOPES DE COLLANTES - PARQUE CODINA	09/05	09:56	-	1	-	-	-	-	-	-	-
GUAJIMICO - TRAIL GUAJIMICO	10/05	16:41	1	-	-	M	-	-	-	-	-

Alsophis cantherigerus is in Cuba een zeer algemene niet-endemische soort, die in alle provincies voorkomt. Dit wordt mogelijk verklaard door de verscheidenheid aan gebieden, waarin ze leeft: "fields, wooded grooves, beach areas, mountains, edges of lakes, under and among rocks, in trash and scrub in clearing, on desert slopes, in rainforest, in grass, in driftwood and gardens, many are killed by cars"; de maximale gekende kopromplengte is 1222mm.

Deze soort heeft 2 opmerkelijke eigenschappen:

(1) bij bedreiging neemt ze een cobra-houding aan, waarbij ze het voorlichaam ongeveer 30cm opricht en de halsschubben afplat (zie onze waarneming van het exemplaar van Maria La Gorda dd. 01/05 en foto op de voorlaatste blz. van dit rapport);

(2) er zijn twee gevallen gekend van personen die zijn gebeten door deze soort, algemeen bekend als "jubo" en waarbij het speeksel allergische reacties veroorzaakt heeft.

ANTILLOPHIS ANDREAE											
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS						
TOPES DE COLLANTES - PARQUE CODINA	09/05	11:55	1	-	-	M	-	647	418	229	45

Antillophis andreae komt als endem vrij verspreid en algemeen voor in alle provincies van Cuba. En ook voor deze soort wordt een groot aantal gebieden en plaatsen als habitat opgegeven: "dry scrub, coastal scrub, cultivated fields, wooded areas, under rocks, edges of cornfields, in pastures under dead logs, palm forest, aside of roads and under brick walls"; grondbewoner; dagactief; komt tot in huizen van de mens; menu: hoofdzakelijk kikkers (*Eleutherodactylus spec.*) en anolissen; voortplanting; wijffe is geslachtsrijp vanaf 290mm en legt eieren in april; neemt ook een cobra-houding aan bij bedreiging; kopromplengte tot 650mm.

Ons exemplaar is dagactief op het middaguur op een altitude van 755m. En ja, André is maar wat blij dat juist hij deze slang weet te vangen!

ARRHYTON PROCERUM											
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS						
PLAYA GIRON	06/05	23:11	1	-	-	M	-	509	290	219	116

Van de 12 soorten Arrhyton slangen die in Cuba voorkomen zijn er 8 endemisch waaronder "procerum". Deze komt enkel voor nabij Playa Giron in het zuiden van de provincie Matanzas en is pas in 1992 als nieuwe soort beschreven. Wat is gids Luis dan ook zeer tevreden met deze waarneming, want de soort is voor Cuba enkel bekend van een dood exemplaar op bewaarvloeistof. We moeten hem dan ook meermaals vragen of we deze slang - niet in de hand - maar in natuurlijke omstandigheden mogen fotograferen (hij was namelijk met recht en reden te bang dat ze zou weten te ontsnappen).

Ons exemplaar vinden we nachtactief in kalksteen & karstgebied nabij de kust van Playa Giron.

ARRHYTON VITTATUM											
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS						
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	05/05	18:47	1	-	-	-	AD	282	180	102	55

Een kleine endemische soort, die niet algemeen in bijna in alle provincies voorkomt; wel worden er in de literatuur nogal wat vraagtekens gesteld betreffende dag- of nachtactiviteit; habitat: "found crossing dry road through semexeric forest by day; ground dwelling? nocturnal?".

Ons adult exemplaar is actief tijdens de schemering tussen leaflitter in de schaduw.

TRETANORHINUS VARIABILIS											
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS						
VIÑALES - TRAIL CAVE	02/05	21:55	1	-	-	M	-	650	491	159	86

Tretanorhinus variabilis is niet endemisch; komt algemeen voor in Cuba, vooral in de westelijke provincies; het is een echte waterslang en zo vinden wij ook ons jagend nachtactief exemplaar, juist met de neus boven water, in een bijna uitgedroogd riviertje.

De literatuur geeft een zeer uitgebreid habitat aan waterpartijen op: "small streams in limestone and pinewoods, shallow rivers, lagoons, small lakes, salt marshes, salt-water filled ditches and brackish tidal estuaries"; overdag onder stenen schuilend in het water; voedsel: hoofdzakelijk vis en Rana catesbeiana; kopromplengte tot 800mm.

TROPIDOPHIS FEICKI											
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS						
VIÑALES - CAVERNA DE SANTO TOMÁS	03/05	22:32	1	-	-	W	AD	425	382	43	22

Tropidophis feicki heeft een opvallend mooi kleurpatroon: lichtgrijs/wit met grote bruinzwarte rhombiferische vlekken; een kalme, geheimzinnige, traag bewegende en niet-agressieve slang; endemisch; komt in Cuba hoofdzakelijk in het westen voor; grondbewoner maar wordt occasioneel klimmend aangetroffen; een grote verscheidenheid van de natuurlijke habitat: regenwoud, bos, moerassen, dennenbossen en struikgewas, evenals in de nabijheid van menselijke bewoning; als totale lengte voor adulten wordt maximaal 500-600mm opgegeven; menu: vooral anolissen; ons exemplaar is een drachtig wijfje en dat is een interessant gegeven, omdat er in de literatuur niets werd gevonden betreft haar voortplanting.

Blijkbaar kan de soort van kleur veranderen: ons nachttactief adult exemplaar heeft op het ogenblik dat we ze vangen een lichtgrijze ondergrond; wanneer we ze 's anderendaags willen fotograferen is deze kleur veranderd in lichtroos.

TROPIDOPHIS MACULATUS											
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS						
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	05/05	10:36	1	-	-	W	AD	330	286	44	116

De literatuuropgave voor de endemische *Tropidophis maculatus* is zeer kort: beperkte verspreiding in de westelijke provincies Pinar del Río, La Havana en Matanzas; "inhabits scrub savanna; nocturnal; ground dwelling"; maximaal als totale lengte 394mm. Ons adult wijfje is dagactief.

TROPIDOPHIS MELANURUS											
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS						
VIÑALES - TRAIL CAVE	02/05	21:48	1	-	-	-	-	593	525	68	82
VIÑALES - TRAIL CAVE	02/05	21:49	1	-	-	M	-	634	582	52	188
VIÑALES - TRAIL CAVE	02/05	21:58	-	1	-	-	-	-	-	-	-
SOROA - TRAIL HOTEL HORIZONTES	05/05	22:21	-	1	-	W	-	-	-	-	-

Tropidophis melanurus leeft als endemische waterslang vrij algemeen in "ponds, streams, rivers, rock dams and flooded rain forest ditches" en in bijna elke provincie van Cuba. De literatuur vernoemt als habitat: "rainforest, oases in xeric habitats, gardens, rock crevices, bromeliad in trees and on ground, rocks at cave entrances, banana plants and gardens; nocturnal, ground dwelling to arboreal"; maximaal totale lengte 1057mm.

De voortplanting van deze soort is wel goed bestudeerd: wijfjes zijn ongeveer 150 dagen drachtig; de jongen worden meestal geboren in februari; adulte wijfjes kunnen een legsel hebben tot 36 eieren; pas geboren zijn 108mm lang en wegen ongeveer 3.4gr.

6.2.7. Typhlopidae.

TYPHLOPS GOLYATHI											
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS						
VIÑALES - CAVERNA DE SANTO TOMÁS	03/05	22:25	1	-	-	-	-	503	490	13	21

Uit onze voorbereidende studie wisten we dat er in Cuba 8 soorten wormslangen leven en we kenden de soortnamen. Wanneer Luis een vreugdesprong maakt als hij deze soort als *golyathi* determineert, is het voor ons even opkijken, want "golyathi" staat niet in de Checklist CaribHerp van 8 april 2008. En wat blijkt: het is een pas in 2009 voor Cuba nieuw beschreven endemische soort wormslang uit de provincie Pinar del Río. Het desbetreffende artikel kunnen we nog niet kunnen raadplegen, met als gevolg dat we geen verdere gegevens van deze soort kunnen geven.

En deze waarneming is alweer een herpetologisch hoogtepunt van deze reis!

6.2.8. Emydidae.

TRACHEMYS DECUSSATA DECUSSATA													
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	CARAPAX mm		PLASTRON mm		SL	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS			lengte	breedte	lengte	breedte		
PLAYA GIRON	07/05	11:02	-	2	-	-	SAD	-	-	-	-	-	-
PLAYA GIRON	07/05	11:22	-	2	-	-	AD	-	-	-	-	-	-

Deze moerasschildpad is volgens de ene literatuur wel en volgens andere niet-endemisch voor Cuba; komt in alle provincies voor: met de ondersoort "angusta" in de provincie Pinar del Río en in al de overige met onze nominaatsvorm; habitat: "lakes, ponds, rivers, mangrove swamps and brackish water" (maar juvenielen kunnen niet tegen brak water); als het water in de zomer opdroogt, graaft de schildpad zich in de bodem en houdt een zomerslaap.

De maximale schildlengte is voor mannetjes 280mm en voor wijfjes 390mm; het schild is koepelvormig en heeft een kiel op het midden en is bruin-groenbruin; juvenielen hebben een kleurpatroon dat bij oudere dieren verdwijnt; mannetjes zijn van vrouwtjes te onderscheiden door een langere en dikkere staart, een platter rugschild en langere nagels aan de klauwen; mannetjes zijn geslachtsrijp bij 130mm plastronlengte en wijfjes bij 190mm; voortplantingstijd april mei met eiafleg in juni; de soort wordt gevangen en gegeten door de Cubanen.

Wij observeren deze schildpad gedurende de ganse reis maar op één plaats in Playa Giron, dank zij de lokale gids Eduardo. Hij brengt ons dan ook fier naar een moeilijk te bereiken waterhole in karstgebied, waar we uiteindelijk 2 subadulte en 2 adulte exemplaren te zien krijgen.

6.2.9. Crocodylidae.

CROCODYLUS ACUTUS												
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm	GR	
	2009	UUR	HV	VO	VS							
CABO DE SAN ANTONIO	01/05	16.45	-	15	-	-	-	-	-	-	-	

De American Crocodile is niet-endemisch en leeft schaars verspreid langs de kust; alleen in Parque National Guanahacabibes komt een grote concentratie voor; onze lokale gids Abel kan dit niet volledig beamen, want hij kent slecht één plaats waar we enkele krokodillen met zekerheid kunnen waarnemen; hier aangekomen is hij echter vol enthousiasme wanneer er uiteindelijk in totaal 15 dieren aanwezig zijn; blijkbaar plant de soort zich hier voort want op de oeverrand vinden we een uitgegraven krokodillenei.

Volgens de literatuur worden adulten tussen de 3-4m groot; voortplantingstijd: paartijd december-januari; legsel varieert tussen 30-60 eieren; nestbewaking februari-maart; geboorte van de jongen april-juni en deze zijn dan 25-30cm groot; menu: vis, schildpadden, vogels en krabben.

CROCODYLUS RHOMBIFER											
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL			SEX	LEEF-TIJD	TL mm	KRL mm	SL mm	GR
	2009	UUR	HV	VO	VS						
PLAYA LARGA - CROC. FARM	07/05	16.30	-	X	-	-	-	-	-	-	-

De Cubaanse krokodil met een totale lengte van 3.5m zou nog maar op één plaats voorkomen in Cuba, nl. in het ondoordringbare gebied van de Zapata Swamp in de provincie Matanzas. Ter vervanging gaan wij de Crocodile Farm in Playa Larga bezoeken (en dit blijkt een echt toeristenpleister te zijn). De soort plant zich blijkbaar goed voort in gevangenschap en de verschillende leeftijdsklassen worden in grote openlucht bassins afzonderlijk gehouden. Op onze vraag of deze dieren terug worden uitgezet, krijgen we geen duidelijk antwoord omdat het herintroduceren niet gemakkelijk zou zijn. Ons vermoeden is echter sterk dat deze krokodillen hier - naast behoud van de soort - worden gekweekt voor consumptie.

7. WEBSITE FOTOGALERIJ.

Bij het door de auteurs uitgeprint rapport worden kleurfoto's toegevoegd op de laatste bladzijden van dit rapport. Bij het PDF-rapport verwijzen we naar de diashow in de fotogalerij van onze website op www.freanonherping.be

8. LITERATUUR.

Barbour, T. en C. Ramsden. 2003. "The Herpetology of Cuba". pp. 213. USA: SSAR.

Bjorndal, K. en A. Bolten. 1998.

"Hawksbill Tagged in the Bahamas Recaptured in Cuba". *Marine Turtle Newsletter* 79:18-19.

Bolten, A., C. Santana, en K. Bjorndal. 1992.

"Transatlantic Crossing by a Loggerhead Turtle". *Marine Turtle Newsletter* 59:7-8.

Boulon, R. en N. Frazer. 1990.

"Growth of Wild Juvenile Caribbean Green Turtles, *Chelonia mydas*". *J. Herpetol.* 24(4):441-45.

Buide, M. 1985.

"Reptiles De Cuba". pp. 86. Habana: Guente Nueva.

Díaz, L. en A. Cádiz. 2008.

"Guía taxonómico de los anfibios de Cuba". pp. 294. Brussels: Abc Taxa.

Duellman, W. 1993.

"Amphibian Species of the World : Additions and Corrections". pp. 372 . Kansas: Univ. Kansas Publ., Mus. Nat. Hist.

Eckert, K. 1991.

"Caribbean Nations Vote to Protect Sea Turtles". *Marine Turtle Newsletter* 54:3-4.

Fläschendräger, A. 1988.

"*Anolis bartschi* (Cochran, 1928) - Bemerkungen Zur Haltung, Verhalten Und Nachtzucht". *Herpetofauna* 10(55):26-29.

- Fläschendräger, A. 1998.
"Beobachtungen an Drei Grasanolis-Arten Im Biotop Sowie Bemerkungen Zu Haltung Und Fortpflanzung Im Terrarium". *Herpetofauna* 20(113):19-28.
- Font, E. en M. Kramer. 1989.
"A Multivariate Clustering Approach to Display Repertoire Analysis: Headbobbing in *Anolis Equestris*". *Amphibia-Reptilia* 10(3):331-44.
- Frost, D. 1985.
"Amphibian Species of the World". pp. 732. Kansas: Ass. Syst. Coll.
- Gans, C. 1967.
"A Check List of Recent *Amphisbaenians* (*Amphisbaenia*, *Reptilia*)". *Bull. Am. Mus. Nat. Hist.* 135(2):63-105.
- Hack, R. 1980.
"Een Vreemde Gast Uit Cuba". *Lacerta* 38(12):118-19.
- Hedges, S. en O. Garrido. 1993.
"A New Species of Gecko (*Sphaerodactylus*) From Central Cuba". *J. Herpetol.* 27(3):300-306.
- Henderson, R., B. Crother, T. Noeske-Hallin, A. Schwartz, and C. Dethloff. 1987.
"The Diet of the Hispanolian Snake, *Antillophis parvifrons* (Colubridae)". *J. Herpetol.* 21(4):330-334.
- Hottmar, V. 1991.
"Zur Erstnachsicht Von *Chamaeleolis barbatus* Garrido, 1982, Im Terrarium Mit Einer Übersicht Über Die Gattung *Chamaeleolis* Auf Kuba". *Herpetofauna* 13(73):29-33.
- Iverson, J. 1992.
"A Revised Checklist With Distribution Maps of the Turtles of the World". pp. 363. Richmond, Indiana: Privately Printed.
- Joger, U. 1984.
"Taxonomische Revision Der Gattung *Tarentola* (*Reptilia: Gekkonidae*)". *Bonn. Zool. Beitr.* 35(1/3):129-74.
- Keinath, J. en J. Musick. 1990.
"*Dermochelys coriacea* (Leatherback Sea Turtle)". *Herp. Review* 21(4):92.
- Manzella, S. 1991.
"Head-Started Kemp's Ridley Recaptured in Caribbean". *Marine Turtle Newsletter* 54:13-14.
- Marcellini, D. en L. Schettino. 1987.
"Notes on the Natural History of the Unusual Cuban Lizard, *Anolis lucius*". *Herp. Review* 18(3):52-55.
- Marcovaldi, M., J. Thome, en J. Frazier. 2003.
"Marine Turtles in Latin America and the Caribbean: A Regional Perspective of Successes, Failures and Priorities for the Future". *Marine Turtle Newsletter* 100:38-42.
- Martin, M. 1999.
"University Project on the Study and Conservation of Cuban Sea Turtles". *Marine Turtle Newsletter* 84:11-12.
- Mebis, D. 1977.
"Bissverletzungen Durch "Ungiftige" Schlangen". *Dtsch. Med. Wschr.* 102(40):1429-31.

- Mullin, S. en H. Mushinsky. 1995.
 "Foraging Ecology of the Mangrove Salt Marsh Snake, *Nerodia clarkii compressicauda*: Effects of Vegetational Density". *Amphibia-Reptilia* 16(2):167-75.
- Nowinski, B. 1977. "Voortplanting Van De Cubaanse Boa, *Epicrates angulifer*, in Het Terrarium". *Lacerta* 35(9/10):144-47.
- Obst, F. 1983. "Schmuckschildkröten". pp. 112. Wittenberg: Die Neue Brehm-Bücherei 549.
- Perrero, L. 1975.
 "Alligators and Crocodiles of the World". pp. 64. Miami: Windward.
- Roming, U. 1993.
 "Zur Biologie Und Haltung Des Kuba-Laubfrosches - Ein Zuchtbericht -". *Elaphe* 1(2):16-18.
- Ruibal, R. 1964.
 "An Annotated Checklist and Key to the Anoline Lizards of Cuba". *Bull. Mus. Comp. Zool. (Harvard College)* 130(8):473-520.
- Ruibal, R. en E. Williams. 1961.
 "The Taxonomy of the *Anolis homolechis* Complex of Cuba". *Bull. Mus. Comp. Zool. (Harvard College)* 125(8):21-246.
- Schardt, M. 1998.
 "Haltung Und Nachzucht Des Kuba-Wirtelschwanzleguans *Cyclura nubila nubila* (Gray, 1831)". *Elaphe* 6(2):6-11.
- Schettino, L. 1999.
 "The Iguanid Lizards of Cuba". pp. 428. Gainesville: Universal Press Florida.
- Schmidt, J. 1994.
 "Nachzucht Von *Cyclura nubila nubila* (Kuba-Wirtelschwanzleguan)". *Elaphe* 2(2):21-23.
- Schwartz, A. 1964.
 "*Anolis equestris* in Oriente Province, Cuba". *Bull. Mus. Comp. Zool. (Harvard College)* 131(12):403-28.
- Schwartz, A. en R. Henderson. 1991.
 "Amphibians and Reptiles of the West Indies : Descriptions, Distributions, and Natural History". pp. 720. Gainesville: Univ. Florida Press.
- Schwartz, A. en R. Henderson. 1985.
 "A Guide to the Identification of the Amphibians and Reptiles of the West Indies Exclusive of Hispanolia". pp. 165. Milwaukee: Milwaukee Public Museum.
- Schwartz, A. en C. McCoy. 1970.
 "A Systematic Review of *Ameiva auberi* Cocteau (*Reptilia, Teiidae*) in Cuba and the Bahamas". *Ann. Carneg. Mus.* 41(4):45-41.
- Schwartz, A. en R. Thomas. 1975.
 "A Check-List of West-Indian Amphibians and Reptiles". pp. 216. Pittsburgh: Can. Mus. Nat. Hist. - Spec. Publ. 1.
- Schwartz, A., R. Thomas, en L. Ober. 1978.
 "First Supplement to a Check-List of West Indian Amphibians and Reptiles". pp. 35. Pittsburgh: Can. Mus. Nat. Hist. - Spec. Publ. 5.

- Sheplan, B. en A. Schwartz. 1974.
 "Hispanolian Boas of the Genus *Epicrates* (Serpentes, Boidae) and Their Antillean Relationships".
Ann. Carneg. Mus. 45(5):57-143.
- Smith, H. en A. Goebel. 1994.
 "The Proper Spelling and Dates for Certain Names Associated With the Endemic West Indian
 Genus of Toads (Amphibia: Bufonidae)". *Herp. Review* 25(2):49-50.
- Stafford, P. 1986.
 "Pythons and Boas". pp. 192. Neptune: T.F.H.
- Trueb, L. en J. Tyler. 1974.
 "Systematics and Evolution of the Greater Antillean Hylid Frogs". *Occ. Pap. Mus. Nat. Hist. Univ.
 Kans.* 24:1-60.
- Valdes, A. 1988.
 "A Note on the Distribution of *Eleutherodactylus eileenae*". *Herp. Review* 19(1):10-11.
- Vergner, I. en P. Polak. 1990.
 "Beobachtungen Am Kuba-Rotkehlanolis, *Anolis porcatus* Grau, 1840 Und Bemerkungen Zur
Anolis allisoni Barbour, 1928". *Herpetofauna* 12(69):6-10.
- Vergner, I. en P. Polak. 1996.
 "Kubanische Höhenanolis (*Anolis Lucius*-Gruppe) in Der Natur Und Im Terrarium". *Herpetofauna*
 18(103):5-12.

9. OVERZICHTSTABELLEN.

- Tabel 1 CUBA Checklist Amfibieën & Reptielen.
- Tabel 2 CUBA Checklist Endemische & Niet-endemische Reptielen.
- Tabel 3 Top 30 voorkeursoorten.
- Tabel 4 Waarnemingen per gebied & per datum (zie website).
- Tabel 5 Wijze van waarnemen per soort (zie website).
- Tabel 6 Aantal soorten & aantal dieren (zie website).
- Tabel 7 GPS-Coördinaten (zie website).
- Tabel 8 Gebruikte afkortingen & vertalingen - used abbreviations & translations.
- Tabel 9 Beschrijving van de route (zie website).

08/07/2009

TABEL 1. CUBA CHECKLIST AMFIBIEËN & REPTIELEN.

CUBA CaribHerplist - (i) = introduced - Last update: 8 April 2008	
AMPHIBIANS	
BUFONIDAE	
<i>Bufo catalaciceps</i>	CUBAN PINELAND TOAD
<i>Bufo empusus</i>	CUBAN SMALL-EARED TOAD
<i>Bufo florentinoi</i>	ZAPATA TOAD
<i>Bufo fustiger</i>	WESTERN GIANT TOAD
<i>Bufo gundlachi</i>	CUBAN HIGH-CRESTED TOAD
<i>Bufo longinasus</i>	CUBAN LONG-NOSED TOAD
<i>Bufo peltoccephalus</i>	EASTERN GIANT TOAD
<i>Bufo taladai</i>	CUBAN SPOTTED TOAD
HYLIDAE	
<i>Osteopilus septentrionalis</i>	CUBAN TREEFROG
LEPTODACTYLIDAE	
<i>Eleutherodactylus acmonis</i>	CUBAN RED-RUMPED FROG
<i>Eleutherodactylus adelus</i>	DWARF GRASS FROG
<i>Eleutherodactylus albipes</i>	TURQUINO WHITE-FOOTED FROG
<i>Eleutherodactylus atkinsi</i>	CUBAN GROIN-SPOT FROG
<i>Eleutherodactylus auriculatus</i>	CUBAN TELEGRAPH FROG
<i>Eleutherodactylus bartonsmithi</i>	BOCA DE YUMURI FROG
<i>Eleutherodactylus blairhedgesi</i>	CANASI FROG
<i>Eleutherodactylus bresslerae</i>	MAISI FROG
<i>Eleutherodactylus casparii</i>	TRINIDAD FLATHEAD FROG
<i>Eleutherodactylus cubanus</i>	TURQUINO RED-ARMED FROG
<i>Eleutherodactylus cuneatus</i>	ORIENTE STREAM FROG
<i>Eleutherodactylus dimidiatus</i>	CUBAN LONG-LEGGED FROG
<i>Eleutherodactylus eileenae</i>	CUBAN COLÍN FROG
<i>Eleutherodactylus emiliae</i>	TRINIDAD GROIN-SPOT FROG
<i>Eleutherodactylus erythroproctus</i>	CAMARONES RED-LEGGED FROG
<i>Eleutherodactylus etheridgei</i>	ORIENTE COASTAL FROG
<i>Eleutherodactylus glamyrus</i>	TURQUINO FERN FROG
<i>Eleutherodactylus goini</i>	GUANIGUANICO YELLOW-MOTTLED FROG
<i>Eleutherodactylus greyi</i>	CUBAN GREY FROG
<i>Eleutherodactylus guanahacabibes</i>	GUANAHACABIBES FROG
<i>Eleutherodactylus guantanamera</i>	GUANTANAMERA FROG
<i>Eleutherodactylus gundlachi</i>	ORIENTE SPINY FROG
<i>Eleutherodactylus iberia</i>	MONTE IBERIA DWARF FROG (MICROFROG)
<i>Eleutherodactylus intermedius</i>	ORIENTE DARK-BELLIED FROG
<i>Eleutherodactylus ionthus</i>	ORIENTE TREE FROG
<i>Eleutherodactylus jaumei</i>	ORANGE LONG-NOSED FROG
<i>Eleutherodactylus klinikowskii</i>	BARRED ROCK FROG
<i>Eleutherodactylus leberi</i>	ORIENTE YELLOW-BELLIED FROG
<i>Eleutherodactylus limbatus</i>	YELLOW-STRIPED DWARF FROG
<i>Eleutherodactylus maestrensis</i>	SIERRA MAESTRA LONG-LEGGED FROG
<i>Eleutherodactylus mariposa</i>	CUBAN BUTTERFLY FROG
<i>Eleutherodactylus melacara</i>	DARK-FACED BROMELIAD FROG

<i>Eleutherodactylus michaelschmidi</i>	SIERRA MAESTRA BLOTCHED FROG
<i>Eleutherodactylus olibrus</i>	PINAR DEL RIO BROMELIAD FROG
<i>Eleutherodactylus orientalis</i>	BARACOA DWARF FROG
<i>Eleutherodactylus pezopetrus</i>	NIPE FROG
<i>Eleutherodactylus pinarensis</i>	CUBAN PINELAND FROG
<i>Eleutherodactylus planirostris</i>	CUBAN FLATHEAD FROG
<i>Eleutherodactylus principalis</i>	ORIENTE GREENISH-YELLOW FROG
<i>Eleutherodactylus ricordii</i>	ORIENTE YELLOW-MOTTLED FROG
<i>Eleutherodactylus riparius</i>	CUBAN STREAM FROG
<i>Eleutherodactylus rivularis</i>	SHORT-LEGGED STREAM FROG
<i>Eleutherodactylus ronaldi</i>	CUBAN KHAKI FROG
<i>Eleutherodactylus simulans</i>	ORIENTE MOTTLED FROG
<i>Eleutherodactylus staurometopon</i>	ISLA DE LA JUVENTUD BROMELIAD FROG
<i>Eleutherodactylus symingtoni</i>	WESTERN SPINY FROG
<i>Eleutherodactylus tetajulia</i>	BREASTS-OF-JULIE FROG
<i>Eleutherodactylus thomasi</i>	CUBAN CAVE FROG
<i>Eleutherodactylus toa</i>	ORIENTE PALLID FROG
<i>Eleutherodactylus tonyi</i>	CABO CRUZ FROG
<i>Eleutherodactylus turquinensis</i>	TURQUINO STREAM FROG
<i>Eleutherodactylus varians</i>	CUBAN BROMELIAD FROG
<i>Eleutherodactylus varleyi</i>	CUBAN GRASS FROG
<i>Eleutherodactylus zeus</i>	CUBAN GIANT FROG
<i>Eleutherodactylus zugi</i>	ROSARIO RED-LEGGED FROG
RANIDAE	
<i>Rana catesbeiana</i> (i)	BULLFROG
REPTILES	
AMPHISBAENIDAE	
<i>Amphisbaena barbouri</i>	CUBAN MANY-RINGED AMPHISBAENA
<i>Amphisbaena carlgansi</i>	CUBAN PINK AMPHISBAENA
<i>Amphisbaena cubana</i>	CUBAN BROWN AMPHISBAENA
<i>Cadea blanooides</i>	CUBAN SPOTTED AMPHISBAENA
<i>Cadea palirostrata</i>	CUBAN SHARP-NOSED AMPHISBAENA
FAMILY ANGUIDAE	
<i>Diploglossus delasagra</i>	CUBAN PALE-NECKED GALLIWASP
<i>Diploglossus garridoi</i>	CUBAN SMALL-EARED GALLIWASP
<i>Diploglossus nigropunctatus</i>	CUBAN SPOTTED GALLIWASP
GEKKONIDAE	
<i>Gonatodes albogularis</i>	NEOTROPICAL CLAWED GECKO
<i>Hemidactylus angulatus</i> (i)	WEST AFRICAN HOUSE GECKO
<i>Hemidactylus mabouia</i> (i)	COMMON HOUSE GECKO
<i>Hemidactylus turcicus</i> (i)	MEDITERRANEAN GECKO
<i>Sphaerodactylus argus</i>	JAMAICAN STIPPLED SPHAERO
<i>Sphaerodactylus armasi</i>	SPOTTED-HEAD SPHAERO
<i>Sphaerodactylus bromeliarum</i>	CUBAN BROMELIAD SPHAERO
<i>Sphaerodactylus celicara</i>	BARACOAN EYESPOT SPHAERO
<i>Sphaerodactylus cricoderus</i>	TURQUINO COLLARED SPHAERO
<i>Sphaerodactylus dimorphicus</i>	SANTIAGO DE CUBA SPHAERO

<i>Sphaerodactylus docimus</i>	CABO CRUZ BANDED SPHAERO
<i>Sphaerodactylus elegans</i>	ASHY SPHAERO
<i>Sphaerodactylus intermedius</i>	NORTH COAST BANDED SPHAERO
<i>Sphaerodactylus nigropunctatus</i>	CUBAN THREE-BANDED SPHAERO
<i>Sphaerodactylus notatus</i>	BROWN-SPECKLED SPHAERO
<i>Sphaerodactylus oliveri</i>	ESCAMBRAY SPOTTED SPHAERO
<i>Sphaerodactylus pimienta</i>	CUBAN PEPPER SPHAERO
<i>Sphaerodactylus ramsdeni</i>	CUBAN FOREST SPHAERO
<i>Sphaerodactylus richardi</i>	RICHARD'S BANDED SPHAERO
<i>Sphaerodactylus ruibali</i>	GUANTANAMO BAY SPHAERO
<i>Sphaerodactylus scaber</i>	DOUBLE-COLLARED SPHAERO
<i>Sphaerodactylus schwartzi</i>	GUANTANAMO COLLARED SPHAERO
<i>Sphaerodactylus siboney</i>	SIBONEY GRAY-HEADED SPHAERO
<i>Sphaerodactylus storeyae</i>	ISLE OF PINES SPHAERO
<i>Sphaerodactylus torrei</i>	CUBAN BROAD-BANDED SPHAERO
<i>Tarentola americana</i>	CUBAN GIANT GECKO
<i>Tarentola crombiei</i>	ORIENTE TUBERCULATE GECKO
IGUANIDAE	
<i>Anolis agueroi</i>	CABO CRUZ BEARDED ANOLE
<i>Anolis ahli</i>	ESCAMBRAY BLUE-EYED ANOLE
<i>Anolis alayoni</i>	GUANTANAMO TWIG ANOLE
<i>Anolis alfaroi</i>	SMALL-FANNED BUSH ANOLE
<i>Anolis allisoni</i>	CUBAN BLUE ANOLE
<i>Anolis allogus</i>	SPANISH FLAG ANOLE
<i>Anolis altitudinalis</i>	TURQUINO GREEN-MOTTLED ANOLE
<i>Anolis alutaceus</i>	BLUE-EYED TWIG ANOLE
<i>Anolis anfiloquioi</i>	BROWN-EYED BUSH ANOLE
<i>Anolis angusticeps</i>	CUBAN TWIG ANOLE
<i>Anolis argenteolus</i>	CUBAN TRUNK ANOLE
<i>Anolis argillaceus</i>	CUBAN DARK-BARK ANOLE
<i>Anolis baracoae</i>	BARACOA GIANT ANOLE
<i>Anolis barbatus</i>	WESTERN BEARDED ANOLE
<i>Anolis bartschi</i>	PINAR DEL RIO CLIFF ANOLE
<i>Anolis birama</i>	CUBAN BIG-EARED ANOLE
<i>Anolis bremeri</i>	CUBAN VARIEGATED ANOLE
<i>Anolis centralis</i>	CENTRAL PALLID ANOLE
<i>Anolis chamaeleonides</i>	SHORT-BEARDED ANOLE
<i>Anolis clivicola</i>	TURQUINO FERN ANOLE
<i>Anolis confusus</i>	CABO CRUZ TRUNK ANOLE
<i>Anolis cupeyalensis</i>	STRIPED-BELLIED GRASS ANOLE
<i>Anolis cyanopleurus</i>	GREEN FERN ANOLE
<i>Anolis delafuentei</i>	SIERRA DE TRINIDAD CRESTED ANOLE
<i>Anolis equestris</i>	CUBAN GIANT ANOLE
<i>Anolis fugitivus</i>	GREEN-HEADED GRASS ANOLE
<i>Anolis garridoi</i>	ESCAMBRAY TWIG ANOLE
<i>Anolis guafe</i>	CABO CRUZ BANDED ANOLE
<i>Anolis guamuhaya</i>	ESCAMBRAY BEARDED ANOLE
<i>Anolis guazuma</i>	TURQUINO TWIG ANOLE

<i>Anolis homolechis</i>	CUBAN WHITE-FANNED ANOLE
<i>Anolis imias</i>	IMIAS ROCK ANOLE
<i>Anolis incredulus</i>	TURQUINO EMERALD ANOLE
<i>Anolis inexpectatus</i>	PINELAND BUSH ANOLE
<i>Anolis isolepis</i>	DWARF GREEN ANOLE
<i>Anolis juangundlachi</i>	YELLOW-LIPPED GRASS ANOLE
<i>Anolis jubar</i>	CUBAN COAST ANOLE
<i>Anolis litoralis</i>	ORIENTE PALLID ANOLE
<i>Anolis loysianus</i>	SPINY ANOLE
<i>Anolis lucius</i>	SLENDER CLIFF ANOLE
<i>Anolis luteogularis</i>	WESTERN GIANT ANOLE
<i>Anolis macilentus</i>	BLACK-CHEEKED BUSH ANOLE
<i>Anolis mestrei</i>	RED-FANNED ROCK ANOLE
<i>Anolis mimus</i>	(synonym of <i>A. rejectus</i>)
<i>Anolis noblei</i>	ORIENTE GIANT ANOLE
<i>Anolis ophiolepis</i>	FIVE-STRIPED GRASS ANOLE
<i>Anolis oporinus</i>	PIMIENTA GREEN ANOLE
<i>Anolis paternus</i>	ASHY BUSH ANOLE
<i>Anolis pigmaequestris</i>	PYGMY GIANT ANOLE
<i>Anolis porcatus</i>	CUBAN GREEN ANOLE
<i>Anolis porcus</i>	ORIENTE BEARDED ANOLE
<i>Anolis pumilus</i>	CUBAN SPINY-PLANT ANOLE
<i>Anolis quadriocellifer</i>	CUBAN EYESPOT ANOLE
<i>Anolis rejectus</i>	SANTIAGO GRASS ANOLE
<i>Anolis rubribarbus</i>	CUBAN TIGER ANOLE
<i>Anolis ruibali</i>	CABO CRUZ PALLID ANOLE
<i>Anolis sagrei</i>	CUBAN BROWN ANOLE
<i>Anolis smallwoodi</i>	GREEN-BLOTCHED GIANT ANOLE
<i>Anolis spectrum</i>	BLACK-SHOULDERED GROUND ANOLE
<i>Anolis terueli</i>	YELLOW-FANNED PALLID ANOLE
<i>Anolis toldo</i>	GRAY-BANDED GREEN ANOLE
<i>Anolis vanidicus</i>	ESCAMBRAY GRASS ANOLE
<i>Anolis vermiculatus</i>	CUBAN STREAM ANOLE
<i>Anolis vescus</i>	PURIAL BUSH ANOLE
<i>Cyclura nubila</i>	CUBAN ROCK IGUANA
<i>Leiocephalus carinatus</i>	SAW-SCALED CURLYTAIL
<i>Leiocephalus cubensis</i>	CUBAN BROWN CURLYTAIL
<i>Leiocephalus macropus</i>	CUBAN SIDE-BLOTCHED CURLYTAIL
<i>Leiocephalus onaneyi</i>	GUANTANAMO STRIPED CURLYTAIL
<i>Leiocephalus raviceps</i>	PALLID CURLYTAIL
<i>Leiocephalus stictigaster</i>	CUBAN STRIPED CURLYTAIL
TEIIDAE	
<i>Ameiva auberi</i>	CUBAN AMEIVA
XANTUSIIDAE	
<i>Cricosaura typica</i>	CUBAN NIGHT LIZARD
BOIDAE	
<i>Epicrates angulifer</i>	CUBAN BOA
COLUBRIDAE	

<i>Alsophis cantherigerus</i>	CUBAN RACER
<i>Antillophis andreae</i>	CUBAN LESSER RACER
<i>Arrhyton ainictum</i>	LAS TUNAS GROUNDSNAKE
<i>Arrhyton dolichura</i>	HAVANA GROUNDSNAKE
<i>Arrhyton landoi</i>	ORIENTE BROWN-CAPPED GROUNDSNAKE
<i>Arrhyton procerum</i>	ZAPATA LONG-TAILED GROUNDSNAKE
<i>Arrhyton supernum</i>	ORIENTE BLACK GROUNDSNAKE
<i>Arrhyton taeniatum</i>	BROAD-STRIPED GROUNDSNAKE
<i>Arrhyton tanyplectum</i>	GUANIGUANICO GROUNDSNAKE
<i>Arrhyton vittatum</i>	CUBAN SHORT-TAILED GROUNDSNAKE
<i>Nerodia clarkii</i>	MANGROVE SALT MARSH SNAKE
<i>Tretanorhinus variabilis</i>	CUBAN WATER SNAKE
TROPIDOPHIIDAE	
<i>Tropidophis celiae</i>	CANASI TROPE
<i>Tropidophis feicki</i>	BROAD-BANDED TROPE
<i>Tropidophis fuscus</i>	CUBAN DUSKY TROPE
<i>Tropidophis galacelidus</i>	ESCAMBRAY WHITE-NECKED TROPE
<i>Tropidophis hardyi</i>	ESCAMBRAY SMALL-HEADED TROPE
<i>Tropidophis hendersoni</i>	CUBAN KHAKI TROPE
<i>Tropidophis maculatus</i>	SPOTTED RED TROPE
<i>Tropidophis melanurus</i>	GIANT TROPE
<i>Tropidophis morenoi</i>	ZEBRA TROPE
<i>Tropidophis nigriventris</i>	DARK-BELLIED TROPE
<i>Tropidophis pardalis</i>	SPOTTED BROWN CUBAN TROPE
<i>Tropidophis pilsbryi</i>	ORIENTE WHITE-NECKED TROPE
<i>Tropidophis semicinctus</i>	YELLOW BANDED TROPE
<i>Tropidophis spiritus</i>	SANCTI SPIRITUS TROPE
<i>Tropidophis wrighti</i>	GRACILE BANDED TROPE
<i>Tropidophis xanthogaster</i>	GUANAHACABIBES TROPE
TYPHLOPIDAE	
<i>Typhlops anchaureus</i>	MAISÍ BLINDSNAKE
<i>Typhlops anousius</i>	CUBAN PALLID BLINDSNAKE
<i>Typhlops arator</i>	CUBAN GIANT BLINDSNAKE
<i>Typhlops contorhinus</i>	CUBAN SHORT-NOSED BLINDSNAKE
<i>Typhlops lumbricalis</i>	CUBAN BROWN BLINDSNAKE
<i>Typhlops notorachius</i>	IMÍAS BLINDSNAKE
<i>Typhlops perimychus</i>	GUANTANAMO BAY BLINDSNAKE
<i>Typhlops satelles</i>	CIENFUEGOS BLINDSNAKE
EMYDIDAE	
<i>Trachemys decussata</i>	CUBAN SLIDER
ALLIGATORIDAE	
<i>Caiman crocodilus</i> (i)	SPECTACLED CAIMAN
CROCODYLIDAE	
<i>Crocodylus acutus</i>	AMERICAN CROCODILE
<i>Crocodylus rhombifer</i>	CUBAN CROCODILE

TABEL 2. CUBA CHECKLIST ENDEMISCHE EN NIET-ENDEMISCHE REPTIELSOORTEN.

* = endemisch () = niet endemisch & Spaanse soortnaam	
AMPHISBAENIDAE	
<i>Amphisbaena barbouri</i> *	Culebrita Ciega
<i>Amphisbaena carlgansi</i> *	Culebrita Ciega
<i>Amphisbaena cubana</i> *	Culebrita Ciega
CADEIDAE	
<i>Cadea blanooides</i> *	Culebrita Ciega
<i>Cadea palirostrata</i> *	Culebrita Ciega
ANGUIDAE	
<i>Diploglossus delasagra</i> *	Culebra de Cuatro Patas
<i>Diploglossus garridoi</i> *	Culebra de Cuatro Patas
<i>Diploglossus nigropunctatus</i> *	Culebra de Cuatro Patas
IGUANIDAE	
<i>Anolis ahli</i> *	Lagartija
<i>Anolis alayoni</i> *	Lagartija
<i>Anolis alfaroi</i> *	Lagartija
<i>Anolis allisoni</i> ()	Lagartija Azul
<i>Anolis allogus</i> *	Lagartija
<i>Anolis altitudinalis</i> *	Lagartija
<i>Anolis alutaceus</i> *	Lagartija
<i>Anolis anfiloquioi</i> *	Lagartija
<i>Anolis angusticeps</i> ()	Lagartija
<i>Anolis argenteolus</i> *	Lagartija de Tablado
<i>Anolis argillaceus</i> *	Lagartija
<i>Anolis baracoae</i> *	Chipoyo, Saltacocote
<i>Anolis bartschi</i> *	Lagartija de Paredón
<i>Anolis birama</i> *	Lagartija
<i>Anolis bremeri</i> *	Lagartija
<i>Anolis centralis</i> *	Lagartija
<i>Anolis clivicola</i> *	Lagartija
<i>Anolis confusus</i> *	Lagartija
<i>Anolis cupeyalensis</i> *	Lagartija
<i>Anolis cyanopleurus</i> *	Lagartija
<i>Anolis delafuentei</i> *	Lagartija
<i>Anolis equestris</i> *	Chipoyo Verde, Caguayo
<i>Anolis fugitivus</i> *	Lagartija
<i>Anolis garridoi</i> *	Lagartija
<i>Anolis guafe</i> *	Lagartija
<i>Anolis guazuma</i> *	Lagartija
<i>Anolis homolechis</i> *	Lagartija de Pañuelo Blanco
<i>Anolis imias</i> *	Lagartija
<i>Anolis incredulus</i> *	Lagartija

<i>Anolis inexpectata*</i>	Lagartija
<i>Anolis isolepis*</i>	Lagartija
<i>Anolis juangundlachi*</i>	Lagartija
<i>Anolis jubar*</i>	Lagartija
<i>Anolis litoralis*</i>	Lagartija
<i>Anolis loysiana*</i>	Lagartija Espinosa
<i>Anolis lucius*</i>	Lagartija, Coronel
<i>Anolis luteogularis*</i>	Chipojo
<i>Anolis macilentus*</i>	Lagartija
<i>Anolis mestrei*</i>	Lagartija
<i>Anolis noblei*</i>	Chipojo
<i>Anolis ophiolepis*</i>	Lagartija de la Hierba
<i>Anolis oporinus*</i>	Lagartija
<i>Anolis paternus*</i>	Lagartija
<i>Anolis pigmaequestrus*</i>	Chipojo Enano
<i>Anolis porcatus*</i>	Lagartija Verde, Camaleón
<i>Anolis pumilus*</i>	Lagartija
<i>Anolis quadriocellifer*</i>	Lagartija
<i>Anolis relictus*</i>	Lagartija
<i>Anolis rubribarbus*</i>	Lagartija
<i>Anolis ruibali*</i>	Lagartija
<i>Anolis sagrei</i> ()	Lagartija, Torito, Chino
<i>Anolis smallwoodi*</i>	Chipojo
<i>Anolis spectrum*</i>	Lagartija Flaca
<i>Anolis terueli*</i>	Lagartija
<i>Anolis toledo*</i>	Lagartija
<i>Anolis vanidicus*</i>	Lagartija
<i>Anolis vermiculatus*</i>	Lagarto de Río, Lagartija Caimán
<i>Anolis vescus*</i>	Lagartija
<i>Chamaeleolis agueroi*</i>	Chipojo Ceniciente, Chipojo Bobo
<i>Chamaeleolis barbatus*</i>	Chipojo Ceniciente, Chipojo Bobo
<i>Chamaeleolis chamaeleonides*</i>	Chipojo Ceniciente, Chipojo Bobo
<i>Chamaeleolis guamuhaya*</i>	Chipojo Ceniciente, Chipojo Bobo
<i>Chamaeleolis porcus*</i>	Chipojo Ceniciente, Chipojo Bobo
<i>Cyclura nubila</i> ()	Iguana
<i>Leiocephalus carinatus</i> ()	Perrito de Costa, Arrastrapanza
<i>Leiocephalus cubensis*</i>	Bayoya, Arrastrapanza, Iguanita
<i>Leiocephalus macropus*</i>	Bayoya, Arrastrapanza, Iguanita
<i>Leiocephalus onaneyi*</i>	Bayoya, Arrastrapanza, Iguanita
<i>Leiocephalus raviceps*</i>	Bayoya, Arrastrapanza, Iguanita
<i>Leiocephalus stictigaster*</i>	Bayoya, Arrastrapanza, Iguanita
GEKKONIDAE	
<i>Tarentola americana</i> ()	Dormilona, Salamanca
<i>Tarentola crombiei*</i>	Salamanca
<i>Aristelliger reyesi*</i>	---

Gonatodes albogularis ()	Salamanquita, Sabandija
Sphaerodactylus argus ()	Salamanquita, Sabandija
Sphaerodactylus armasi*	Salamanquita, Sabandija
Sphaerodactylus bromeliarum*	Salamanquita, Sabandija
Sphaerodactylus celicara*	Salamanquita, Sabandija
Sphaerodactylus cricoderus*	Salamanquita, Sabandija
Sphaerodactylus dimorphicus*	Salamanquita, Sabandija
Sphaerodactylus docimus*	Salamanquita, Sabandija
Sphaerodactylus elegans ()	Salamanquita de la Virgen
Sphaerodactylus intermedius*	Salamanquita, Sabandija
Sphaerodactylus nigropunctatus ()	Salamanquita, Sabandija
Sphaerodactylus notatus ()	Salamanquita, Sabandija
Sphaerodactylus oliveri*	Salamanquita, Sabandija
Sphaerodactylus pimienta*	Salamanquita, Sabandija
Sphaerodactylus ramsdeni*	Salamanquita, Sabandija
Sphaerodactylus richardi*	Salamanquita, Sabandija
Sphaerodactylus ruibali*	Salamanquita, Sabandija
Sphaerodactylus scaber*	Salamanquita, Sabandija
Sphaerodactylus schwartzi*	Salamanquita, Sabandija
Sphaerodactylus siboney*	Salamanquita, Sabandija
Sphaerodactylus storeyae*	Salamanquita, Sabandija
Sphaerodactylus torrei*	Salamanquita, Sabandija
TEIIDAE	
Ameiva auberi ()	Correcostas, Culebrina
XANTUSIDAE	
Cricosaura typica*	Lagartija de Hojarasca
BOIDAE	
Epicrates angulifer*	Majá de Santa María
COLUBRIDAE	
Alsophis cantherigerus ()	Jubo
Antillophis andreaei*	Magdalena, culebra negra
Arrhyton ainictum*	Jubito, Culebrita
Arrhyton dolichura*	Jubito, Culebrita
Arrhyton landoi*	Jubito, Culebrita
Arrhyton procerum*	Jubito, Culebrita
Arrhyton supernum*	Jubito, Culebrita
Arrhyton taeniatum*	Jubito, Culebrita
Arrhyton tanyplectum*	Jubito, Culebrita
Arrhyton vittatum*	
Tretanorhinus variabilis ()	Catibo, Jubo de Agua
Nerodia clarkii compressicauda ()	Catibo de Estero
TROPIDOPHIIDAE	
Tropidophis celiae*	Majacito
Tropidophis feicki*	Majacito
Tropidophis fuscus*	Majacito

<i>Tropidophis galacelidus</i> *	Majacito
<i>Tropidophis hardyi</i> *	Majacito
<i>Tropidophis hendersoni</i> *	Majacito
<i>Tropidophis maculatus</i> *	Majacito
<i>Tropidophis melanurus</i> *	Majá Amarillo, Culebra Boba
<i>Tropidophis morenoi</i> *	Majacito
<i>Tropidophis nigriventris</i> *	Majacito
<i>Tropidophis pardalis</i> *	Majacito
<i>Tropidophis pilsbryi</i> *	Majacito
<i>Tropidophis semicinctus</i> *	Majacito, Culebra Manchada
<i>Tropidophis spiritus</i> *	Majacito
<i>Tropidophis wrighti</i> *	Majacito
<i>Tropidophis xanthogaster</i> *	Majacito
TYPLOPIDAE	
<i>Typhlops anchaurus</i> *	Culebrita Ciega
<i>Typhlops anousius</i> *	Culebrita Ciega
<i>Typhlops rador</i> *	Culebrita Ciega
<i>Typhlops contorhinus</i> *	Culebrita Ciega
<i>Typhlops golyathi</i> *	Culebrita Ciega
<i>Typhlops lumbricalis</i> ()	Culebrita Ciega
<i>Typhlops notorachius</i> *	Culebrita Ciega
<i>Typhlops perymichus</i> *	Culebrita Ciega
<i>Typhlops satelles</i> *	Culebrita Ciega
EMYDIDAE	
<i>Trachemys decussata</i> ()	
CROCODYLIDAE	
<i>Crocodylus acutus</i> ()	Cocodrilo Americano, Caimán
<i>Crocodylus rhombifer</i> ()	Cocodrilo Cubano, Perla
CHELONIIDAE	
<i>Caretta caretta</i> ()	Caguama, Tortuga Boba
<i>Chelonia mydas</i> ()	Tortuga Verde
<i>Eretmochelys imbricata</i> ()	Carey
<i>Lepidochelys olivacea</i> ()	Tortuga Bastarda, Tortuga Golfina
DERMOCHELYIDAE	
<i>Dermochelys coriacea</i> ()	Tinglado

TABEL 3. TOP 30 VOORKEURSOORTEN.

CUBA (West) 2009			
Provincies: Pinar Del Rio – Matanzas - Cienfuegos - Sancti Spiritus			
Amfibieën & Reptielen: TOP 30 VOORKEURSOORTEN			
	Soort	English Name	onze observatie
Bufonidae (Padden)	<i>Bufo gundlachi</i>	CUBAN HIGH-CRESTED TOAD	-
	<i>Bufo taladai</i>	CUBAN SPOTTED TOAD	-
Hylidae (Boomkikkers)	<i>Osteopilus septentrionalis</i>	CUBAN TREEFROG	X
Leptodactylidae (Fluitkikkers)	<i>Eleutherodactylus zeus</i>	CUBAN GIANT FROG	-
Crocodylidae (Krokodillen)	<i>Crocodylus acutus</i>	AMERICAN CROCODILE	X
	<i>Crocodylus rhombifer</i>	CUBAN CROCODILE	X
Emydidae (Waterschildpadden)	<i>Trachemys decussata decussata</i>	CUBAN SLIDER	X
Amphisbaenidae (Wormhagedissen)	<i>Amphisbaena cubana</i>	CUBAN BROWN AMPHISBAENA	-
	<i>Cadea blanoides</i>	CUBAN SPOTTED AMPHISBAENA	-
Anguidae (Hazelwormen)	<i>Diploglossus delasagra</i>	CUBAN PALE-NECKED GALLIWASP	X
Gekkonidae (Gekko's)	<i>Gonatodes albogularis</i>	NEOTROPICAL CLAWED GECKO	-
	<i>Tarentola americana americana</i>	CUBAN GIANT GECKO	X
Iguanidae (Leguanen)	<i>Anolis bartschi</i>	PINAR DEL RIO CLIFF ANOLE	X
	<i>Anolis equestris</i> ssp.	GIANT ANOLE	X
	<i>Anolis isolepis</i>	DWARF GREEN ANOLE	-
	<i>Anolis jubar</i>	CUBAN COAST ANOLE	-
	<i>Anolis porcatus</i>	CUBAN GREEN ANOLE	X
	<i>Anolis quadriocellifer</i>	CUBAN EYESPOT ANOLE	X
	<i>Chamaeleolis barbatus</i>	WESTERN BEARDED ANOLE	X
	<i>Chamaeleolis chamaeleonides</i>	SHORT-BEARDED ANOLE	X
	<i>Cyclura nubila nubila</i>	CUBAN ROCK IGUANA	X
	<i>Leiocephalus macropus</i>	CUBAN CURLYTAIL	X
Teiidae (Tejuhagedissen)	<i>Ameiva auberi</i> ssp.	CUBAN AMEIVA	X
Boidae (Boa's)	<i>Epicrates angulifer</i>	CUBAN BOA	X
Colubridae (Slangen)	<i>Alsophis cantherigerus</i>	CUBAN RACER	X
	<i>Antillophis andreae</i>	CUBAN LESSER RACER	X
	<i>Nerodia clarkii</i>	MANGROVE SALT MARSH SNAKE	-
	<i>Tretanorhinus variabilis</i>	CUBAN WATER SNAKE	X
Tropidophidae (Slangen)	<i>Tropidophis</i> spec.	TROPE SPEC.	X
Typhlopidae (Wormslangen)	<i>Typhlops</i> spec.	BLINDSNAKE SPEC	X
		totaal	21
		%	70%

TABEL 8. GEBRUIKTE AFKORTINGEN & VERTALINGEN – USED ABBREVIATIONS & TRANSLATIONS.

AANTAL	Aantal	number
AD	adult – volwassen	adult
ALT	Altitude	altitude
An	anale schub	anal shield
AUD	auditieve waarneming	auditive observation (calling animal)
Breedte	Breedte	broad
GR	gewicht in gram	weight in gram
HV	Handvangst	captured by hand
JUV	1 ^e kalenderjaar dier	juvenile (from birth untill end of first year)
Km	Kilometer	kilometer
KRL	kop-romplengte	snouth-vent lenght
LARVEN	Larven	larvae
LEEFTIJD	Leeftijd	age
lengte	Lengte	lenght
M	Man	male
mm	Millimeter	millimeter
Nvt	niet van toepassing	does not apply
PRIM	primair – originele staart	original tail
SAD	Subadult	subadult
SC	subcaudalia – onderstaartschilden	number of subcaudals in snakes
SEC	geregenereerd staartgedeelte	regenerated part of tail
SEX	geslacht: mannetje of wijfje	male or female
SL	Staartlengte	tail lenght
TL	totale lengte	total lenght
UUR	Uur	time
VINDPLAATS	Vindplaats	finding place
VE	ventralia – buikschilden	number of ventrals
VO	visuele observatie	visual observation
VS	Verkeersslachtoffer	dead on road
W	Wijfje	female